

SLOVAROPISNE PASTI IN ZAGATE PRIROČNIKA *SLOVENSKA KRAJEVNA IMENA*.

V prispevku je govor o pretežno slovaropisnih slabostih priročnika *Slovenska krajevna imena*. Kritizirane so pogoste nedoslednosti, tako na ravni tehnično-ureditvene, slovnične kot tudi zvrstnostne predstavitve slovarske tvarine. Razmeroma veliko je vprašljivih rešitev, nekaj pa tudi nespornih vsebinskih napak. Mnogo preveliko je tudi število tiskarskih napak.

The paper deals with the lexicographical weaknesses of the handbook *Slovene Place Names*. Frequent inconsistencies are criticized with respect to technical editorship, grammar, as well as the stylistic presentation of lexical material. There are many dubious solutions and there are also some outright errors of content. Misprints are also excessive.

Knjiga *Slovenska krajevna imena*¹ je postala nepogrešljiv pripomoček novinarjev, radijskih in televizijskih napovedovalcev, lektorjev, zemljepiscev, slavistov in številnih drugih izobražencev, kar dokazuje dejstvo, da je bilo doslej prodanih že okrog 8500 izvodov. Izkazala se je kot nadvse koristen in informativen priročnik, ki na področje rabe krajevnih imen prinaša več reda, predvsem pa omogoča doslednejše spoštovanje lokalne rabe, kadar je le-ta obvezujoča za ves slovenski jezikovni prostor, kot npr. pri naglaševanju, pregibanju, rabi predlogov, vsaj deloma tudi pri tvorbi pridevnikov in prebivalskih imen idr., hkrati pa omogoča celovitejši vpogled v bogastvo slovenskega toponomastičnega gradiva in njegovo načrtno proučevanje.

Ker so gradivo na terenu zbirali pretežno slovenisti v okolju (občini), ki ga dobro poznajo, so obvestila o naglasu, izgovoru nepredsamoglasniškega *l*, spolu, številu, sklanjatvenem vzorcu, rabi predlogov za izražanje mestovnosti kakor tudi o izkrajevnoimenskih izpeljankah (pridevnikih, prebivalskih imenih) precej zaneslivejše kot npr. v *Krajevnem leksikonu Slovenije*, ki je naravnani bolj zemljepisno kot jezikoslovno. Vendar pa v primerih, ko samim zapisovalcem lokalna raba ni bila dovolj poznana in so bili odvisni od lokalnih informatorjev ali svoje volje, rešitve niso vedno stoodstotno zanesljive.

Avtorji so se odločili za ohranitev krajevnega imena v podobi, kot je uradno uza-konjena, kljub temu da gre v nekaj primerih za izrazite kršitve pravopisne ali slovnične norme, npr. *Drakšl*, *Hajndl*, *Zakl* namesto *Drakšel*, *Hajndel*, *Zakel*, *Páunoviči* namesto *Pávnoviči*, *Dalnje Njive* namesto *Daljne Njive*, *Brezovi Dol* namesto *Brezov Dol* idr. Bilo bi bolje, da bi predlagali uskladitev z obstoječimi pravopisnimi oziroma slovničnimi pravili, kakor so to storili npr. z veliko začetnico pri neprvih delih večbesednih krajevnih imen, npr. *Kranjska Gora*, *Zidani Most* namesto *Kranjska gora*, *Zidani most*, kot je predpisoval ob izidu leksikona še vedno uradno veljavni SP 1962.

Žal pa so imeli avtorji za tako zahtevno delo na voljo premalo časa in je zato

¹F. JAKOPIN, T. KOROŠEC, T. LOGAR, J. RIGLER, R. SAVNIK, S. SUHADOLNIK, *Slovenska krajevna imena* (Ljubljana: Cankarjeva založba, 1985), 358 str.

priročnik slovaropisno precej pomanjkljiv, o čemer bo govor v pričujočem sestavku.² Razmeroma veliko je nedoslednosti, tako na glasovni, pravopisno-pisni, oblikovni, besedotvorni kot tudi na zvrstnostni in tehnično-ureditveni ravni. Ob nekaterih rešitvah se uporabniku leksikona poraja dvom o tem, ali je izbrana predstavitev res najprimernejša in skladna z v kratkem uvodu navedenimi slovaropisnimi načeli, v nekaj primerih pa gre za očitne napake, ki bi jih bilo v morebitni ponovni izdaji koristno odpraviti.

Naglica, ki je spremljala nastajanje tega dela, pa je žal kriva tudi za številne tiskarske napake, ki so kar preveč moteče, tu in tam pa tudi zavajajoče, ko jih brez nadrobnejšega preverjanja ni mogoče prepoznati kot napake.

1 Nedosledno izpeljane rešitve

1.1 Glasoslovna ravnina

V skladu z zborno pravorečno normo je naglašeni *o* pred neistozložnim *v*-jem danes praviloma širok, lahko pa tudi ozek,³ npr. *Ješôvec/Ješóvec*, *Ponôva vás/Ponóva vás*, *Šerôvo/Šeróvo* itd. Toda v nekaj primerih naj bi bil naglašeni *o* v navedenem položaju ali samo ozek ali samo širok, npr. *Blagóvica*, *Poljáne nad Blagóvico*, *Jávorje pri Blagóvici*, *Stahóvica*, *Hotóveljčan*, *hotóveljski*, *pečóveljski*, *Trbóveljčan*, *trbóveljski*, *Nemškóvec* (kr. i. *Slovenska vas*), oz. *Rôva Rôv na Rôvah* itd. Razlogov, zakaj samo *Trbóveljčan*, toda **Topôveljčan/*Topóveljčan*, zakaj samo *bukóveljski*, toda *dobrôveljski/dobróveljski* ipd., v knjigi ni bilo mogoče odkriti, zato je dvojna obravnava analognih primerov očitno nenamerna. Enako nedoslednost je mogoče opaziti tudi pri narečnih roditeljskih oblikah množinskih krajevnih imen na *-ci*, *-ovci*, *-inci*: pri geslu *Bučkovci* sta navedeni obe različici (*Bučkôvec/Bučkóvec*), pri imenih *Cvetkovci*, *Dankovci*, *Frankovci*, *Genterovci*, *Gornji Petrovci*, *Korovci*, *Murski Petrovci*, *Peskovci*, *Petišovci*, *Rankovci*, *Satahovci*, *Topolovci*, *Zenkovci* in *Zrkovci* pa le različica z ozkim *o*-jem (*Cvetkóvec*, *Dankóvec* itd.).

Tudi dolgi naglašeni, prvotno ozki *e* pred neistozložnim *j* je ali širok ali ozek,⁴ kar je v leksikonu v večini primerov upoštevano, npr. *Govêjek/Govéjek*, *Hudêje/Hudéje*, *Varêja/Varéja*, *Báča pri Modrêju/Báča pri Modréju* itd., vendar avtorji tudi na tem področju niso bili dosledni in tako imamo v nekaterih primerih le različice z ozkim, npr. *Medvéjek* (lokalna različica kr.i. *Medvedjek*), *Séjanci *Séjancev/Séjanec v Séjancih*, *séjanski*, *Séjančan*, *Andrêj nad Zmíncem -a pri Andrêju*, samo ozek je naglašeni *e* tudi v narečnem roditeljski množinskih imen na *-ci*, *-ovci*, *-inci*, npr. *Andrêjec (Andrejci)*, *Borêjec (Borejci)* itd., medtem ko je npr. pri geslu *Modrêj* v mestniku naglašeni *e* širok ali ozek (v *Modrêju/Modréju*), v roditeljski množinskih imen na *-ci*, *-ovci*, *-inci* pa naj bi bil le ozek (*Modrêj -a*), pri geslu *Cerêj* pa je kakovostna dvojnost naglašene *e*-ja prikazana tako v roditeljski množinskih imen na *-ci*, *-ovci*, *-inci* kot v mestniku: *-êja/-éja v Cerêju/Ceréju*.

Tudi ni razumljivo, zakaj je pri možnih prebivalskoimenskih izpeljankah iz dvobesednih krajevnih imen z izrazom *gora* v drugem delu naglašeni *o* enkrat ozek,

²Ta sestavek je zadnji del, nekaka priloga disertacijske naloge o SKI iz leta 1993.

³J. TOPORIŠIČ, *Slovenska slovnica* (Maribor, 1984), 47; prim. SSKJ I, XXIV.

⁴J. TOPORIŠIČ, *Slovenska slovnica* (Maribor, 1984), 46.

drugič širok, npr. **Babnogórčan*, **Dobličkogórčan*, **Gabrovskogórčan*, **Okoškogórčan*, toda **Čateškogórčan*, **Črneškogórčan* ipd., različno tudi znotraj iste občine, npr. **Gabrovskogórčan* in **Čateškogórčan* (obe naselji, *Gábrska Gôra* in *Čáteška Gôra*, sta v občini Litija, le slaba dva kilometra vsaksebi, tako da navedena dvojnost tudi ne more biti narečno pogojena).

Tudi pri geslu *Bôršt* (obč. Koper) sta narečnemu pridevniku in prebivalskemu imenu *bošteranski* in *Bošteran* dodana možni pridevnik **bôrški* in prebivalsko ime **Bôrščan*, v prvem primeru s širokim, v drugem z ozkim *o*-jem namesto samo širokega v obeh izpeljankah.

Naglasno neenotnost imamo tudi pri dveh oblikoslovno in besedotvorno enako se obnašajočih dvojnih imenih, s tem da sta v enem primeru pridevniška in prebivalskoimenska izpeljanka dvonaglasni, v drugem pa enonaglasni (**gòzd- martúljski*, **Gòzd-Martúljčan*, toda *pince-márofski*, *Pince-márofčan*), medtem ko pri geslu *Dólnja Težka Vôda* manjka korensko naglašena različica prebivalskega imena *Težkôvljan*, kajti pri *Gornji Težki Vodi* sta navedeni naglasni različici *Težkôvljan* in *Težkovljàn*, pri *Dolnji Težki Vodi* pa samo *Težkovljàn* (poleg možnih **Dólnje-težkovôdčan* in **Górnjetežkovôdčan*, medtem ko v obeh primerih manjka tvorjenka **Težkovôdčan*).

1.2 Pisno-pravopisna ravnina

Rodilniška oblika krajevnega imena »je okrajšana, razen v primerih, ko bi pri imenu lahko opustili samo en (začetni) zlog /.../ ali kadar gre za dvojnico ali dvodelno ime, pri katerem bi bil en del okrajšan, drugi pa ne« (SKI 1985: 7). Večinoma so se avtorji tega pravila držali, vendar je tudi več neutemeljenih odstopanj, kot bi jih smelo biti. Nedoslednost je navzoča tako pri enako se glasečih krajevnih imenih kot pri tipološko zelo podobnih.

(1) Različen prikaz rodilniških oblik pri enako se glasečih krajevnih imenih: *Suhadól -a* (obč. Slovenske Konjice), toda *Suhadól Suhadóla* (obč. Hrastnik), *Lóg -a* (več občin), toda *Lóg pri Pólhovem Grádcu Lóga*, *Vídem -dma* (obč. Krško), toda *Vídem Vídma* (več občin), *Bréžec pri Podgórju -žca*, toda *Bréžec pri Diváči Bréžca*, *Vímolj -ólja*, toda *Vímolj pri Prédgradu Vimólja/Vímolja*, *Gáber pri Črmošnjícah*, *Gáber pri Sémiču -bra*, toda *Máli/Véliki Gáber Málega/Vélikega Gábra*.

(2) Različen prikaz rodilniških oblik pri tipološko zelo podobnih geslih: *Kúmen -mna*, toda *Šédem Šédma*, *Drávci -ev*, toda *Némci Némcev*, *Črníče -níč*, toda *Črnéče Črnéč*, *Drskóvče -kóvč*, toda *Dóslovče Dóslovč*, *Sv. Dúh -a*, *Sv. Víd -a*, toda *Sv. Ána Sv. Áne*, *Sv. Éma Sv. Éme*, *Dólnje Ležéče -ih -žéč*, toda *Dólnje Ložíne Dólnjih Ložín*, *Flékušek -ška/-a*,⁵ toda *Sédlašek Sédlaška/Sédlaška*, *Véliko Mláčevo -ega -ega*, toda *Véliko Globôko Vélikega Globôkega* itd.

Pri okrajšani rodilniški obliki se pri edninskih krajevnih imenih, razen pri tistih z izpuščenim polglasnikom, praviloma navaja ali samo končnica ali končaj od predzadnjega samoglasnika naprej, npr. *Grádež -a*, *Húdo -ega*, *Pôdplat -áta*, *Dragovíč -íča*, *Kršíč -íča*, nekajkrat pa je končaj razširjen še s pred predzadnjim

⁵Narečno ovrednotene različice so natisnjene pokončno.

samoglasnikom stoječim soglasnikom, npr. *Gračič -čiča, Dolénji/Gorénji Suhádól/Suhádol -ega -dóla*, tako še *Gorénji Podbòršt -ega -bòršta*, toda *Dolénji Podbòršt -ega -òršta* (pri enobesednih geslih *Podbòršt* se navaja samo neokrajšana oblika roditeljskega *Podbòršta*).

Množinskim krajevnim imenom na *-rje* z naglašnim ali nenaglašnim neobsamoglasniškim *r*-om, pisanim v skladu s sodobno pravopisno normo, se v roditeljski končni soglasniški sklop *-rj* razdvaja z neobstoječim samoglasnikom *i*, ker pa se na ta način znajde tak *r* tik ob samoglasniku, se pred njim sicer samo govorniki polglasnik izjemoma tudi piše, npr. *Gábrje Gáberij, Lútrje Lúterij*. V nasprotnem primeru bi pri branju obstajala nevarnost zamenjave neobsamoglasniškega *r*-a z obsamoglasniškim, torej [gábrij] nam. [gábəri]. Toda avtorji leksikona tudi v tem niso bili dosledni, saj pri krajevnem imenu *Brije* (3-krat) polglasnika v roditeljski končni soglasniški obliki glasila *Brije* nam. *Bèrij* (vendar pa so zapisali *Smrije Smèrij*, ne *Smrij*). Naglasno znamenje nad *r*-om sicer zagotavlja pravilno, tj. dvozložno branje roditeljske oblike tega krajevnega imena, toda v vsakdanji rabi teh znamenj pač ne zapisujemo in je zato roditeljska različica *Brij* neprimerna, ker vodi v napačno, tj. enozložno branje z obsamoglasniškim *r*-om. Neprimerna pa je tudi zato, ker poteka meja med naglašnim prvim in nenaglašnim drugim zlogom med polglasnikom in *r*-om in je ostrivec, tudi če je zapisan, dejansko postavljen nad sestavino drugega, nenaglašnega zloga.

1.3 Oblikoglasno-oblikoslovna ravnina

Obrazilni *e* v krajevnoimenskih geslih *Golek* in *Goljek* je dvakrat predstavljen kot polglasnik, enkrat kot polglasnik ali kot *e* in enkrat le kot *e*. Ker so vsi ti kraji na področju, kjer obstaja polglasnik tudi v narečju, takšna neenotnost ni upravičena. Sicer pa se tudi v primerih, ko naj bi bila fonološka vrednost obrazilnega *e*-ja polglasniška ali tudi polglasniška, ohranja skozi celo paradigmo, torej *Golek -a na Goleku*, ne pa *Golek -lka na Golku*, kot bi bilo glede na obstoječo oblikoslovno normo mogoče pričakovati. Glede na način pregibanja (neopuščanje obrazilnega *e* od roditeljskega dalje) bi se dalo sklepati, da gre dejansko v vseh primerih za etimološki *e* in ne za polglasnik.⁶

Pri pridevniški izpeljanki iz krajevnega imena *Zakl* (obč. Žalec) se soglasniški sklop *kl* pisno razdvaja z grafemom *e*, torej *Zakl, zakelski*, v analognih primerih *Hajndl* in *Drakšl* pa sta soglasniška sklopa *dl* in *kšl* ohranjena tudi v pridevniških in prebivalskoimenskih izpeljankah: *hajndlski, Hajndlčan* ter *drakšlski, Drakšlčan* in ne *hajndelski, Hajndelčan, drakšelski, Drakšelčan*.

Nedosledno se pisno razdvajajo tudi zvočniški sklopi v pridevniških in prebivalskoimenskih izpeljankah, npr. *mirnski, Mirnčan* iz krajevnega imena *Mirna* oz. *Mirna vas, skornski, Skornčan* iz *Skorno, pozirnski, *Pozirnčan* iz krajevnega imena *Pozirno*, toda *birenski* iz *Birna vas, jurenski, Jurenčan* iz krajevnega imena *Jurna vas, mirenski* iz *Miren*.⁷ Podobno še *gmajnski, *Gmajnčan* iz krajevnega imena *Gmajna, postojnski, Postojnčan* iz *Postojna*, toda *trojenski, Trojenčan* iz krajevnega

⁶ Prim. ledinsko ime *Gùlek -a* pri Mostecu, kar je iz **Goljak*.

⁷ Rešitev *mirnski* iz *Mirna* oz. *mirenski* iz *Miren* ima SPI 1990.

imena *Trojno*, ali pa **pepelnski*, **Pepelnčan* iz *Pepelno*, **močilnski* iz krajevnega imena *Močilno*, *željnski*, *Željnčan* iz *Željne*, toda **malenski*, **Malenčan* iz krajevnega imena *Malna*, **žalenski*, **Žalenčan* iz krajevnega imena *Žalna*. Celó v skonstruiranih tvorjenkah se istovrstni zvočniški sklopi v enih primerih razdvajajo, v drugih, analognih pa ne, kot kažejo že navedeni zgledi: **močilnski*, **pepelnski*, toda **malenski*, **žalenski*.

Dosledno pa se, kot kaže obravnavano gradivo, pisno razdvajajo sklopi *mn*, *mnj*, *mlj*, *rl*, *vl*, *vlj*, *vn*, *vnj*, npr. **jamenski*, *lomenski* iz krajevnih imen *Jamna*, *Lomno*, *kamenjski* iz krajevnega imena *Kamnje*, *drameljski* iz krajevnega imena *Dramlja* ali *Dramlje*, *fameljski* iz krajevnega imena *Famlje*, *orelski* iz krajevnega imena *Orle*, *pavelski* iz krajevnega imena *Pavla vas*, *draveljski*, *ševeljski* iz krajevnega imena *Dravlje*, *Ševlje*, *pevenski*, *slivenski* iz krajevnega imena *Pevno*, *Slivna*, *ravenjski* iz krajevnega imena *Ravnje*, medtem ko sklopa *rm* avtorji leksikona niso pisno razdvajali, npr. **formski*, **Formčan* iz krajevnega imena *Forme*.⁸

Pri krajevnih imenih z dvojnimi spolom, številom ali sklanjatvijo je na prvem mestu navedena prvotnejša in v kraju samem očitno pogosteje rabljena različica, npr. *Grosuplje -ega/-a*, *Trebnje -ega/-a*, kar potrjujejo tudi oblike teh krajevnih imen v vlogi desnega prilastka, npr. *Brezje pri Grosupljem*, *Podtabor pri Grosupljem*, *Dol pri Trebnjem*, *Rodine pri Trebnjem* ipd. (v nobenem primeru: *pri Grosuplju*, *Trebnju*). Na tej osnovi bi se dalo sklepati, da je tudi krajevno ime *Želimlje* prvotno samo množinski samostalniik ženskega spola, saj imamo *Rogatec nad Želimljami*, *Vrh nad Želimljami* (ne: *nad Želimljim*), zato naj bi bile v slovarju na prvem mestu navedene končnice 1. ženske in ne 4. srednje sklanjatve, torej *Želimlje -melj/-ega* v *Želimljah/Želimljem*. Za podobno neskladje gre v primeru *Slovenj Gradec Slovenj Gradca/Slovenjega Gradca* in *Šmartno pri Slovenjem Gradcu*, kjer bi spričo pravkar navedenega pričakovali ali varianto *Slovenj Gradec Slovenjega Gradca/Slovenj Gradca*, *Šmartno pri Slovenjem Gradcu* – ali pa *Slovenj Gradec Slovenj Gradca/Slovenjega Gradca*, *Šmartno pri Slovenj Gradcu*. – Še večje neskladje je v primerih *Gorica pri Dobjem*, *Slatina pri Dobjem*, *Završe pri Dobjem*, kjer je mestniška oblika krajevnega imena *Dobje* tvorjena po 4. srednji sklanjatvi, sámo krajevno ime *Dobje pri Planini* pa se pregiba le po 1. srednji sklanjatvi. – Neenotna je tudi oblikoslovna predstavitev krajevnih imen *Gornji Suhor pri Vinici* in *Dolenji Suhor pri Vinici* (pravilna in pričakovana bi bila oblika *Dolnji Suhor*, ki jo kot živo navaja tudi Slovenski krajevni leksikon II, 33): *Dolenji Suhor* naj bi se naglaševal po nepremičnem in premičnem naglasnem tipu, *Gornji Suhor* pa le po nepremičnem, kar je za krajevni imeni, ki sta približno pol kilometra vsaksebi, le malo verjetno.

1.4 Besedotvorna ravnina

Med nedoslednostmi na področju besedotvorja so zgolj možna prebivalska imena iz dvobesednih krajevnih imen izpeljana bodisi iz obeh delov dvodelne podstave in še iz odnosnice ali levega prilastka posebej bodisi le iz dvodelne podstave:

(1) *Janški Vrh* – **Janškovrščan*/**Janščan*, *Kamni Potok* – **Kamnopotočan*/

⁸Tu bi kazalo upoštevati razprave o soglasniških sklopih J. Toporišiča in T. Srebot Rejec (prim. ustrezno literaturo v *Slovenski slovnici* 1976 (1984, 1991); prim. tudi *uvod* v *SSKJ*).

Kamenčan, Kneške Ravne* – **Kneškoravenčan*/Ravenčan, Male Poljane* – **Malopoljančan*/**Poljančan, Ptujška Cesta* – **Ptujskocestenčan*/**Cestenčan, Vanča vas* – **Vančevaščan*/**Vančan* itd.

(2) *Dravski Dvor* – **Dravskodvorčan, Jurjevski Dol* – **Jurjevskodolčan, Male Žablje* – **Maložabeljc, Suhi Vrh* – **Suhovršan, Vremška Gorca* – **Vremskogorčan* itd.

Prebivalskim imenom na *-ar* je v nekaterih primerih možna različica dodana, v drugih ne:

(1) *Dolnja Briga* – **Donjebrižan/Brigar, Gmajna* (obč. Slovenj Gradec) – **Gmajnčan/Gmajnar, Gladloka* – **Gladločan/Lokar, Golo Brdo* (obč. Ljubljana Šiška) – **Golobrdčan/Brdar, Krplivnik* – **Krplivničan/Krplivničar, Lokve* (obč. Nova Gorica), – **Lokvar*/**Lokovčan, Malinišče* – **Maliniščar*/**Maliniščan* itd. Toda (2) *Fužina* – *Fužinar, Glažuta* – *Glažutar, Hrib pri Hinjah* – *Hribar, Hočevje* – *Hočevar, Obolno* – *Obolnar, Osojnik* (obč. Škofja Loka) – *Osojnikar, Potarje* – *Potar, Rut* – *Rutar, Trenta* – *Trentar* itd.

Tudi prebivalskim imenom na *-(an)ec* je v nekaterih primerih možno ime na *-(č)an* dodano, v drugih ne: (1) *Mrzla Planina* – **Mrzloplaninčan/Mrzloplaninec, Šmartno* (obč. Nova Gorica) – **Šmartenčan/Šmartenc, Murave* – **Muravčan/Muravec, Trava* – **Travčan/Travljanec, Turje* – **Turjan/Turjanec* itd. Toda (2) *Breže* – *Brežanec, Mala Dolina* – *Malodolinec, Male Dole* – *Malodolec, Retje* – *Retjanec, Nomenj* – *Nomenjec, Polje* – *Poljanec* itd.

Med možnimi prebivalskimi imeni izrazito prevladujejo različice z obrazilom *-čan*, ki jih avtorji SKI navajajo tako v primerih, ko prebivalsko ime na terenu sploh ni bilo registrirano, npr. *Jurjevski Dol* – **Jurjevskodolčan, Male Poljane* – **Malopoljančan*, kot tudi tedaj, ko je obstoječe prebivalsko ime narečno ali lokalno, npr. *Krplivnik* – **Krplivničan/Krplivničar, Boršt* (obč. Koper) – **Borščan/Bošteran*, ali – pogosto – celo nevtrarno, npr. *Podgora* (obč. Škofja Loka) – **Podgorčan*, lokalno *Pogarec, Kot pri Prevaljah* – **Ko(t)čan/Kotnik, Poznikovo* – **Poznikovčan/Poznik, Šmartno* (obč. Nova Gorica) – **Šmartenčan/Šmartenc, Koprivnik v Bohinju* – *Koprivnikar*/**Koprivničan* itd. Zlasti pri slednjih je vsiljevanje različice na *-čan* tudi na področjih, kjer *le-ta* ni običajna, neprimerno, saj bi njena vsesplošna uveljavitev pomenila osiromašenje obstoječe oblikovne (obrazilne) raznolikosti. – V nasprotju s temi težnjami pa obstajajo tudi primeri, ko sicer pričakovane različice prebivalskega imena na *-čan* ni. Pri iztočnici *Ježica* ob imenu *Ježenc* ni *Ježičana*, medtem ko imamo ob *Draveljcu* in *Saveljcu* še *Draveljčana* in *Saveljčana* ter ob *Šišencu* tudi *Šiškarja*.

Iz večine dvobesednih krajevnih imen se prebivalska imena izpeljujejo le iz samostalniškega jedra ali iz levega prilastka, praviloma pa je dodana še možna tvorjenka iz dvodelne krajevnoimenske podstave. Vendar v nekaj primerih slednja manjka, npr. *Male Loče* – *Ločanec*, ne tudi **Maloločanec*, toda *Velike Loče* – **Velikoločanec/Ločanec*, očitno brez utemeljenega razloga.

Možne oblike prebivalskih imen so med drugim dodane pri tistih krajevnih imenih, pri katerih prebivalskoimenska izpeljanka ni tvorjena neposredno iz obstoječe (nemodificirane) podstave, npr. *Loperšice* – **Loperšičan/Loperžan, Krog* – **Krogčan/Kročar/Krožančar, Rožno* – **Roženčan/Rožljan* ipd., vendar dokaj nedosledno: ob prebivalskih imenih *Špitalec* (*Špitalič*) in *Špitalčan* (*Špitalič*) je

dodana možna različica **Špitaličan*, ob prebivalskem imenu *Šmarčan* (*Šmartno*, več občin) pa leksikon različice **Šmartenčan* ne dodaja itd. – Tudi sicer je dodajanje možnih različic prebivalskih imen močno nedosledno, celo pri enako se glasečih krajevnih imenih. Tako je npr. pri *Brdu* enkrat (obč. Slovenske Konjice) *Brdovljanu* dodan še **Brdčan*, drugič (obč. Šentjur pri Celju) pa ne.

Besedotvorno neenotno so izpeljana prebivalska imena z obrazilom *-čan* iz krajevnih imen, katerih podstava se končuje na *-g* oz. *-ž*: pri prvih se prebivalsko ime izpeljuje izključno ali priložnostno posredno, iz že premenjene pridevniške podstave, npr. *Parecag* – **Parecaščan*, *Stari Breg* – *Starobreščan*, torej iz pridevnikov *parecaški*, *starobreški*, pri drugi skupini pa se prebivalska imena izpeljujejo naravnost iz nepremenjene krajevnoimenske podstave, npr. *Boldraž* – *Boldražčan*, *Miklavž na Dravskem polju* – *Miklavžčan*, *Modraže* – *Modražčan*, *Papeži* – *Papežčan*, *Podbeže* – *Podbežčan* itd. Ustrežnejša bi bila dosledna tvorba iz krajevnoimenske podstave, in torej poleg *Boldražčana*, *Miklavžčana* idr. tudi *Parecaščan*, *Starobrežčan*, ali pa samo iz pridevniške podstave, torej poleg *Parecaščana*, *Starobreščana* tudi *Boldraščan*, *Miklavščan*, *Modraščan* itd.

Nekatera prebivalska imena so izpeljana iz nekoliko okrajšane krajevnoimenske podstave, npr. *Kidričan* iz krajevnega imena *Kidričevo*, *Klemenčan* iz krajevnega imena *Klemenčevo*, dodana pa je še možna tvorjenka iz neokrnjene podstave, a spet ne dosledno. Tako je npr. *Klemenčanu* dodan **Klemenčevac*, *Kidričanu* pa ne **Kidričevac*.

Nedosledno je tudi navajanje možnih pridevniških izpeljank, in to celo pri krajih istega imena. Tako je npr. ob slovarskem geslu *Mlaka* (obč. Radovljica) poleg dejanskega pridevnika *mlačanski* (izpeljanega iz prebivalskega imena *Mlačan*) naveden še **mlaški*, pri krajevnih imenih *Mlaka pri Kočevju* in *Mlaka pri Kočevski Reki* pa možnega pridevnika **mlaški* ob obstoječem *mlakarski* ni. Podobno je pri krajevnem imenu *Zgornji Tuštanj* pridevniku *tuštanjski* dodana še možna različica **tuštanjski*, pri *Spodnjem Tuštanju* ne.

V slovarskem sestavku krajevnega imena *Tatinec* je obstoječi pridevniški izpeljanki *tatinski* dodana še možna **tatinški*, toda pri krajevnih imenih *Krasinec*, *Beltinci*, *Kupetinci*, *Pršetinci* idr. obstoječim pridevnikom *krasinski*, *beltinski*, *kupetinski*, *pršetinski* niso dodane možne različice **krasinški*, **beltinški*, **kupetinški*, **pršetinški*. Tudi pri krajevnem imenu *Brdo* je obstoječemu pridevniku, tvorjenemu iz prebivalskega imena, enkrat dodana še možna različica, izpeljana neposredno iz krajevnega imena (**brdski/brdovljanski*, obč. Slovenske Konjice), drugič ne (*brjanski*, obč. Domžale), četudi gre v obeh primerih za izpeljavo iz zborna nevtralne podobe prebivalskega imena. Enako je pri geslu *Mala Brda* obstoječemu pridevniku *malobrški* dodana še možna različica **malobrdski*, pri *Podbrdu* pa različice **podbrdski* ni, temveč le *podbrški*, in podobno imamo pri geslu *Hudo* (obč. Tržič) pridevniku *huški* dodano še možno varianto **hudski*, pri analognih primerih *pogleški* oz. *pugleški* (kr.i. *Pogled* oz. *Pugled pri Mokronogu*) pa različic **pogledski* oz. **pugledski* ni. – Ob geslu *Medvode* je dejanskemu pridevniku *medvoški* dodan še možni **medvodski*, ob pridevniku *šentviški* (*Šentvid*, več občin) pa možnega konstrukta **šentvidski* slovar ne navaja, četudi v fonološko-besedotvornem pogledu med primeroma ni bistvene razlike.⁹

Tudi pri krajevnih imenih *Boršt* je naveden ali samo obstoječi pridevnik *bórški* (obč. Brežice) ali pa je le-temu dodan še možni **bôrški* (Boršt pri Dvoru). Pri geslu *Spodnja Javoršica* sta navedena nevtralna pridevnika *spodnjejavorski* in *javorski*, pri *Zgornji Javoršici* pa je nevtralnemu pridevniku *javorski* dodana možna varianta **zgornjejavoršiški*, ki je sicer besedotvorno pravilna, vendar tako različica *javorski* pri obeh krajevnih imenih kot *spodnjejavorski* pri *Spodnji Javoršici* kažejo, da bi bilo tudi ob geslu *Zgornja Javoršica* bolje predlagati varianto **zgornjejavorski*, ki je pač bližja besedotvornemu občutju tamkajšnjega prebivalstva kot pa dejansko predlagana. Vprašljiv je tudi neenoten prikaz pridevniške izpeljanke iz krajevnih imen *Brje*, *Brje pri Komnu* ter *Brje pri Koprivi*: v enem primeru imamo samo besedotvorno regularno tvorjeni pridevnik *brski*, v enem je le-ta kot možna različica dodan narečnemu *brejski*, enkrat pa najdemo samo obliko *briski*, in sicer kot nevtralnno, namesto da bi bila ovrednotena narečno ob dodani **brski*. Vprašljiv je nadalje tudi prikaz pridevniških izpeljank iz krajevnih imen *Globočice* in *Globoko*. Če izvzamemo ime *Globoko*, ki poimenuje naselje blizu Radovljice, so vsa druga (*Globočice* 2-krat, *Globoko* 4-krat) na področjih, kjer se vsaj sporadično pojavljajo pridevniki z obrazilom *-čki*, vendar je narečna pridevniška različica *globočki* navedena le pri geslu *Globočice* iz občine Brežice, ne pa pri enako se glasečem krajevnom imenu iz občine Krško, čeprav ležita obe v istem narečnem prostoru in je med njima le dobrih 10 kilometrov zračne razdalje. Tudi pri krajevnom imenu *Globoko* je narečni pridevnik *globočki* dvakrat naveden (v obč. Brežice in Slovenska Bistrica), dvakrat pa ne (v obč. Šmarje pri Jelšah in Laško).

Pri geslih *Dolnja* in *Gornja Bistrica* sta poleg možne tvorjenke iz dvodelne podstave še zbornno nevtralni pridevnik *bistriški* in narečna različica *bistrički*, pri *Srednji Bistrici* (vsi trije kraji so v občini Lendava) pa narečnega pridevnika ni.

Pridevniškim izpeljankam, tvorjenim iz zbornno nevtralnih prebivaljskih imen na *-ar*, je večkrat dodana različica, izpeljana neposredno iz krajevnoimenske podstave, npr. **baški/bačarski* (*Bača pri Modreju*), **mostovski/mostarski* (*Most na Soči*), **purški/purgarski* (*Purga*), v številnih drugih primerih pa ne, npr. *kukarski* (*Kuk*), *mlakarski* (*Mlaka pri Kočevju*), *obrninarski* (*Obrne*), *pučarski* (*Pučje*), *ruparski* (*Rupe*, obč. Ljubljana Vič-Rudnik) itd., kjer ni predlaganih različic **kuški*, **mlaški*, **obrnški*, **puški*, **rupski*. Celó iz narečno ovrednotenega prebivaljskega imena na *-ar* izpeljani pridevnik je – kot zbornno nevtralen – predstavljen sam, brez možne različice, izpeljane iz krajevnoimenske podstave: *motarski* (*Mota*), medtem ko je ob narečnih prebivaljskih imenih *Motar* in *Motarec* še možna tvorjenka **Mo(t)čan*.

Nezborne različice prebivaljskih imen so v slovarju po pričakovanju predstavljene večinoma v poknjiženi podobi, npr. *Kostavljan*, ne *Kostavljan* (*Kostanj*), *Podmilôvec*/*Podmilóvec*, ne *Podmilovc* (*Podmilj*), *Podbregarec*, ne *Podbregarc* (*Podbreg*, obč. Kamnik), *Nemščica*, ne *Nemšca* (*Nemška vas*, obč. Ribnica) itd. Toda pri krajevnom imenu *Kančevci* je navedena narečna različica prebivaljskega imena *Kančevc*, ne *Kančevc*, pri krajevnom imenu *Lepence* pa je ena od dveh narečnih različic prebivaljskega imena *Lepenčnek*, čeprav bi se ime poknjiženo moralo glasiti *Lepenčnik*.

⁹Tu se nam povsod vsiljuje vprašanje o smiselnosti umetnih tvorb, še zlasti, kadar so dane tudi knjižnobesedotvorno pravilne.

Nekatera krajevnoimenska gesla so številsko, spolsko ali sklanjatveno neenotna. Dvojne ali celo trojne oblike se pojavljajo v roditniku ali mestniku (na terenu seveda v celem sklanjatvenem vzorcu) ali samo v roditniku oz. samo v mestniku, npr. *Hlebče Hlebčega/Hlebč na Hlebčem/Hlebčah*, *Prežganje Prežganjega/Prežganja/Prežganj na/v Prežganjem/Prežganju/Prežganjah*, *Skorno -a/-ega v Skornu/Skornem* ali *Andrejče Andrejčega/Andrejč na Andrejčem*, *Dole Dol na Dolah/Dolih*, *Pesje -a v Pesju/Pesjem*. Manjkajoče roditliške in mestniške oz. roditliške ali mestniške različice so nekajkrat dodane kot možne, npr. *Cajnarje *Cajnarij/Cajnarjev pri/v*Cajnarjah/Cajnarjih*, *Hruškarje Hruškarij/Hruškarjev na *Hruškarjah/Hruškarjih*, nekajkrat samo delno, npr. *Osredke *Osredk/Osredkov v Osredkah*, *Anhovo -a/*-ega v Anhovem*, *Ladra -e v *Ladri/Ladrah* (manjkajo različice v **Osredkih*, v **Anhovu*, **Lader*), pri nekaj krajevnih imenih tega tipa pa manjkajočih različic leksikon sploh ne navaja, npr. *Brezje pri Tržiču -a na Brezjah* (manjka **Brezij in na *Brezju*), *Brezje pri Dovškem -a na/v Brezjem* (manjka **Brezjega in na/v *Brezju*), *Gabrje* (obč. Ljubljana Vič-Rudnik) *Gaberij v Gabrju* (manjka **Gabrja in v *Gabrjah*), *Pevno -a v Pevnem* (manjka **Pevnega in v *Pevnu*), *Selce* (obč. Celje) *Selc v Selcih* (manjka v **Selcah*) itd.

Pri oznaki »lokalno« oz. »lokalno tudi« so navedene različice krajevnih imen, tvorjene iz povsem drugih pomenskih podstav kot njihove uradno veljavne podobe, npr. *Rute* nam. *Gozd-Martuljek*, *Šempavel* nam. *Prebold*, *Štacion* nam. *Predstruge*, ali pa je med njima izrazitejše glasovno, lahko tudi oblikovno razhajanje, četudi imata skupno etimološko izhodišče, npr. *Bec* nam. *Bovec*, *Prešje* nam. *Presečno*, *Prevala* nam. *Prevalje* itd. V več primerih pa je razlika med uradno in v leksikonu navedeno lokalno podobo krajevnega imena minimalna, pogojena le z različnostjo med zborno in narečno fonetično normo, npr. *Bùč* in *Bèč* [bèč], *Čilpah* in *Čilpoh*, *Gozd* in *Gojzd*, *Podsabotin* in *Podsabtin*, *Polšina* in *Pošna*, *Senuše* in *Snuše*, *Tremerje* in *Tremarje*, *Zajasovnik* in *Zajasenk*, *Senica* in *Snica* itd. Toda v številnih podobnih primerih slovar lokalnih različic ne navaja, npr. ob *Begunjah* ni lokalne oblike *Begne*, ob krajevnem imenu *Golobinjek* se ne navaja *Golobijek*, ob *Kupljenik* ne *Kuplenk*, ob *Ponikvi* ne *Punkva*, ob imenih *Belica*, *Blagovica*, *Lukovica* ne *Belca*, *Blagovca*, *Lukovca*, ob *Košnica* ne *Košenca*, ob *Oševk*, *Trnovec* ne *Oševk*, *Trnovc*, ob *Sežana* ne *Šežana* itd. Tudi pri narečno močnejše glasovno preoblikovanih krajevnih imenih se lokalne različice navajajo zelo nedosledno: ob geslu *Tolmin* je npr. lokalna podoba *Tmin* navedena, ob geslu *Zgornji Tuhinj* pa analogne, v narečju obstajajoče različice *Thin* ni.

Nenavadna rešitev je pri geslu *Moverna vas*, kjer je v razdelku »lokalno tudi« različica brez *e*-ja pred *r*-om (kot če bi bila npr. geslu *Gaberje* dodana lokalna različica *Gabrje*), medtem ko sta npr. pri imenih *Ovsiše* in *Vovše* rešitvi povsem različni: *Ovsiše* ima v razdelku »lokalno tudi« narečno podobo *Voše*, pri *Vovšah* pa je kot lokalna navedena različica *Ovsišče*, ki je dejansko poknjžena oblika sicer uradne, v bistvu pa lokalne različice tega krajevnega imena.

1.5 Zvrstnostna ravnina

Med naglasnimi in oblikovnimi različicami krajevnih imen, med pridevniškimi in prebivalskoimenskimi izpeljankami so tiste, ki glasovno, oblikovno ali besedotvorno

izrazito odstopajo od zborne norme, v leksikonu ovrednotene narečno, npr. *Bléd/Blèd*, *Lescè *Lèsc/Lesèc*, *Brátonci *Brátoncev/Brátonec*, *Búkošek Búkoška/Búkoška*, *Šéki -ov pri *Šékih/Šéku*, *Dédni Dól*, **dednodólski [ou] /dedendólski [døn ʊs]*, *Lesíčno*, *lesíčenski [čən] /lesíčki*, **Lesíčenčan [čən] /Lesičenár*, *Lepénce*, **Lepénčan/Lepénčman/Lepénček* itd. Vendar je tudi na tem področju zvrstno opredeljevanje zelo neenotno in nedosledno.

Naglasne različice krajevnih imen so večinoma nevtralne, tako v primerih, ko je na 2. mestu: (1) različica z za zlog ali dva proti začetku besede nahajajočim se naglasom, npr. *Beníca/Bénica*, *Boštánj/Bóštanj*, *Globél/Glóbél*, *Grabonóš/Grábonoš*, *Kolovrát/Kolóvrat*, *Kozják/Kózjak*, *Petišóvci/Pètišovci*, *Socêrb/Sócerb*, *Spódnje/Zgórnje Dupljè/Spódnje/Zgórnje Dúplje* itd., (2) različica z za zlog ali dva proti koncu besede nahajajočim se naglasom, npr. *Bréstrnica/Brestrníca*, *Préveg/Prevég*, *Rôdik/Rodík*, *Sétnica/Setníca*, *Stánečka vás/Stanéčka vás*, *Zagózdac/Zagozdác* itd., ali (3) ali različica z drugačno kakovostjo naglašena samoglasnika, npr. *Bôvec/Bóvec*, *Cêršak/Céršak*, *Górnji/Spódnji Dólič/Górnji/Spódnji Dólič*, *Rôčinj/Róčinj*, *Želézne Dvéri/Želézne Dvéri* itd.

Toda v nekaj primerih je druga različica narečna, četudi bi glede na pravkar navedeno težko odkrili razlog za tako različno socialnozvrstno ovrednotenje. Kot narečne so naglasne dvojnice gesel označene tako tiste, ki se od zborni nevtralnih razlikujejo po naglasnem mestu, npr. *Brsník/Břsník*, *Ambrús/Ámbrus*, *Deláč/Délač*, *Kužélič/Kúželič*, kakor one z drugačno kakovostjo (lahko tudi kolikostjo) naglašena samoglasnika, npr. *Drbétinci/Drbêtinci*, *Pústo Pólje/Pústo Pólje* in že navedeni *Bléd/Blèd* (toda *Pólje*, obč. Radovljica, in *Lôke* v *Tuhínju* sta zborni nevtralna).

Tudi končniško naglašena različica gesla je enkrat nevtralna, npr. *Slátna/Slatná -e/-è*, drugič narečna, npr. *Sédlo/Sedlò -a/-à*. Pri *Studénca* pa sta roditeljska in mestniška različica z ozkim *e*-jem narečni (*Studènc/Studènc* v *Studèncih/Studèncih*), pridevniška pa nevtralna (*studèňski/studénški*).

Tudi sprememba slovničnega števila in/ali spola v okviru paradigme krajevnega imena ni vedno predstavljena kot narečna. Tako imamo poleg *Šeki -ov pri Šekih/Šeku*, *Zasip -a* v *Zasipu/Zasipih* tudi *Oskrt -a* na/pri *Oskrtu/Oskrtih*, *Štómáž/Štomáž -áža* pri *Štomážu/Štomážih*, podobno še *Mohorje *Mohorij/Mohorjev pri/v *Mohorjah/Mohorjih/pri Mohorju*, *Kramplje Krampelj/Krampljev*, *Pirman *Pirman/Pirmanov*, toda *Metulje Metulj/Metuljan/Metuljev*, *Krkovo nad Faro -a/-ega* na *Krkovem/pri Krkovih*. Podobno še v primerih *Gradišča -dišč* v *Gradiščih/Gradiščah*, *Sela pri Rudniku Sel na Selih/Selah*, toda *Jezerca Jezerc* v *Jezercih/Jezercah*, *Rova Rov* na *Rovah*, *Selce Selc* v *Selcih* (obč. Celje) itd.

Pri pretežno vzhodnoslovenskih in belokranjskih krajevnih imenih na *-ci*, *-ovci*, *-inci*, deloma tudi tistih na *-či* in *-ši*, je roditeljska oblika z ničto končnico praviloma ovrednotena kot narečna, zborni predvidljiva z alomorfnó končnico *-ev* pa navedena kot možna, npr. *Bakovci *Bakovcev/Bakovec*, *Cvetkovci *Cvetkovcev/Cvetkovec*, *Krašči *Kraščev/Krašič*, *Radoši *Radošev/Radoš* itd. Pri manjšem številu krajevnih imen te vrste z istega zemljepisnega področja pa je naveden le nevtralni roditelj na *-ev*, npr. *Dravci -ev* (obč. Ptuj), *Balkovci -ev* (obč. Črnomelj), *Zagojiči -ev* (obč. Ptuj), medtem ko sta v nekaj primerih navedeni obe roditeljski različici, s končnico *-ev* kot

nevtravno obstoječo (ne kot možno) in z ničto končnico kot narečno, npr. *Pribinci Pribincev/Pribinec* (obč. Črnomelj), *Vukovci Vukovcev/Vukovec* (obč. Črnomelj), *Radoviči Radovičev/Radovič* (obč. Metlika) ipd.

Tolikšna neenotnost na istem zemljepisnem in narečnem prostoru preseneča in zbuja sum, da ne gre za povsem zanesljiv posnetek dejanskega stanja, še zlasti ob dejstvu, da je npr. pri krajevnom imenu *Dolenjci* rodilniška različica s končnico *-ev* navedena kot možna, pri imenu *Gorenjci* (obe sta v občini Črnomelj) pa kot obstoječa nevtralna (kraja sta le 2 do 3 kilometre oddaljena eden od drugega), ali pri krajevnom imenu *Radoši* (obč. Metlika) je različica z rodilniško končnico *-ev* možna, z ničto končnico narečna, pri imenu *Dragoši* (obč. Črnomelj) pa je različica s končnico *-ev* nevtralna in enako tudi pri manj kot 5 kilometrov oddaljenih *Radovičih* (obč. Metlika). Krajevna imena *Dolenji*, *Gorenji* in *Srednji Radenci* imajo v SKI samo zbornu predvidljivi rodilnik na *-ev*, medtem ko Krajevni leksikon Slovenije (II, 33, 36, 58) navaja samo iz *Radénac*.

Neprimerna se nadalje zdi tudi oblikovna predstavitev gesla *Goreljek* (obč. Radovljica) z neizpuščenim obrazilnim *e* v rodilniku in mestniku, ne da bi bila ta varianta ovrednotena narečno (ob zbornu nevtralni z neobstojnim polglasnikom v obrazilu *-ek*). Primernejše bi torej bilo: *Goréljek -ljka/-a na/v Goréljku/Goréljeku* ali pa samo: *Goréljek -ljka na/v Goréljku*, saj tudi nimamo dvojnic *Martuljeka, Zakobiljeka, Spodnjega/Zgornjega Petelinjeka*, marveč samo *Martuljka, Zakobiljka, Spodnjega/Zgornjega Petelinjka*. Pri krajevnom imenu *Vinharje* (obč. Škofja Loka) je oblika z nepričakovano rodilniško končnico *-ev* narečna, mestniška *-ih* pa zbornu nevtralna, medtem ko sta pri podobnem krajevnom imenu *Vincarje* (prav tako v obč. Škofja Loka) tako rodilniška oblika s končnico *-ev* kot mestniška s končnico *-ih* nevtralni.

Namesto mestniških predlogov *v*, *na* in *pri* se v nekaj primerih uporabljajo (tudi) orodniški *pod*, *pred* in *za*. Kadar gre le za *v* predlog sprevrženo predponsko obrazilo, je taka raba ovrednotena kot narečna, npr. *Podjelje – v Podjelju/pod Jeljem, Podpeč* (obč. Ljubljana Vič-Rudnik) – *v Podpeči/pod Pečjo, Predmost – v Predmostu/pred Mostom, Zagrad* (obč. Laško) – *v Zagradu/za Gradom, Zakobiljek – v Zakobiljku/za Kobiljkom*, toda pri krajevnom imenu *Podpleče* je v razdelku »lokalno tudi « orodniška oblika *pod Plečami* nevtralna. V primerih, ko predlog *pod* ali *za* ni nastal po sprevrženju iz osamosvojenega predponskega obrazila, pa je taka raba v leksikonu predstavljena kot zbornu nevtralna, npr. *Lipa – pod Lipo/v Lipi, Ter – v Teru/pod Terom, Bežigrad – za Bežigradom*, vendar spet ne dosledno, kajti v geselskem članku *Studor v Bohinju* je orodniška oblika *pod Studorom* ovrednotena narečno.

Prebivalska imena so tvorjena z različnimi obrazili; od teh se nekatera pojavljajo na celotnem slovenskem ozemlju, nekatera le na delu tega ozemlja, nekatera pa sicer najdemo povsod, le da je pogostnost njihovega pojavljanja v posameznih pokrajinah zelo različna. Avtorji leksikona so se odločili, da kot narečna ovrednotijo tista imena prebivalcev, ki so tvorjena z neobičajnimi obrazili, npr. *-ac, -ic, -har, -er, -in, -aj*, imena prebivalcev z obrazilom *-ar* v delu Prlekije in Prekmurja ter imena prebivalcev z dvojnimi obrazili *-anec*, deloma tudi *-ančan, -arčan* in *-arec*. Razvrščanje teh prebivalskih imen na zbornu nevtralna in narečna pa je očitno temeljilo na dokaj subjektivnih merilih, saj so povsem analogni primeri enkrat narečni, drugič nevtralni.

Tako so prebivalska imena *Dol(j)ančan* (*Dol*, obč. Kočevje), *Seljančan* (*Sela pri Šentjerneju*), *Pecljančan* (*Pecelj*) narečna, *Imljančan* (*Imeno*) in *Božjančan* (*Božje*) pa nevtralni, ali *Motarec* (*Mota*, obč. Ljutomer) in *Podbregarec* (*Podbreg*, obč. Kamnik) narečni, *Sloparec* (*Slope*) pa nevtralen, celo *Logarec* je enkrat narečen (*Na Logu*), drugič nevtralen (*Spodnji Log*, obč. Kočevje), med prebivalskimi imeni na *-arčan* pa je npr. *Hrastarčan* (*Hrast pri Jugorju*) narečen, medtem ko je *Ruparčan* (*Rupe*, obč. Ljubljana Vič-Rudnik) nevtralen.

Prebivalska imena na *-ar* se pojavljajo na celotnem slovenskem ozemlju, le da je njihova pogostnost zelo različna. Daleč največ jih je na območju pomurskih občin, saj se v občini Murska Sobota tvorijo iz skoraj 92 % vseh krajevnih imen te občine, v občini Lenart iz 72 %, v občini Gornja Radgona pa iz 63 % krajevnih imen, medtem ko je v občinah Maribor Pesnica in Ptuj le še okrog 11 oz. 6 % takih imen. Kljub veliki gostoti teh prebivalskih imen v nekaterih delih vzhodne Slovenije pa se zdi odločitev urednikov leksikona, da jih ovrednotijo narečno, vprašljiva, kajti v večini primerov se besedotvorno prav nič ne razlikujejo od prebivalskih imen na *-ar* iz drugih delov Slovenije. Tako so zelo podobna ali celo identična imena prebivalcev enkrat narečna, drugič ne, npr. *Melinčar* (*Melinci*) narečen, *Nemčar* (*Nemci*) zborna nevtralen, *Kotar* (*Kot*, obč. Lendava) narečen, *Novokotar* (*Novi Kot*) nevtralen, *Motar* (*Mota*) narečen, *Cestar* (*Cesta*, obč. Ajdovščina) nevtralen, *Rožengruntar* (*Rožengrunnt*) narečen, *Rovtar* (*Nemški Rovt*) nevtralen, *Črnotokar* (*Črni Potok pri Kočevju*) narečen, *Potokar* (*Potok*, obč. Škofja Loka) nevtralen, *Gradiščar* enkrat (*Gradišče*, obč. Murska Sobota) narečen, drugič (*Gradišče*, obč. Slovenj Gradec) nevtralen itd. V enem primeru sta različno socialnozvrstno ovrednoteni celo analogni različici iz krajevnih imen s področja iste občine (tj. *Črnotokar* in *Novokotar* iz obč. Kočevje), pri *Gornjih Črncih* pa gre mogoče za tiskarsko napako: *Črnčar* je narečen, predlagana možna tvorjenka pa je **Górnječrnčar* (razlika je sicer v naglasnem mestu, vendar je pri krajevnom imenu *Murski Črnci* tudi *Črnčar* z naglasom na prvem zlogu narečen).

Sámo dejstvo, da se je katero obrazilo na določenem področju bolj uveljavilo kot drugo, še ne more biti razlog za opredeljevanje takih oblik kot narečnih, še zlasti zato, ker prebivalska imena na *-ar* – kot že omenjeno – najdemo povsod po Sloveniji. Takemu ravnanju pa je mogoče ugovarjati tudi z dejstvom, da so npr. prebivalska imena na *-ar* iz ptujske občine vsa predstavljena kot narečna, četudi jih je med vsemi drugimi le 6 %, identična imena iz radovljiške in kočevske občine pa pretežno nevtralna, pa je takih v radovljiški občini skoraj 15, v kočevski pa celo dobrih 20 odstotkov.

Edina imena prebivalcev na *-ar*, ki jih večina Slovencev res občuti kot nenavadna in torej nezborna, so tista z dvojnimi prebivalskoimenskim obrazilom *-(č)anar*, npr. *Apačanar* (*Apače*, obč. Gornja Radgona), *Nasovčanar* (*Nasova*), *Lutverčanar* (*Lutverci*), ter imena z neobičajnim obrazilom *-enár*, npr. *Dobležičenár* (*Dobležiče*), četudi je v leksikonu – očitno po pomoti – *Olimčenár* (*Slake*) nevtralen, obe, *Dobležičenar* in *Olimčenar*, pa sta s področja občine Šmarje pri Jelšah.

Tudi z dvojnimi obrazili *-arec* tvorjena prebivalska imena so v leksikonu enkrat nevtralna, drugič narečna. Tako je npr. *Lazarec* (*Laze*, obč. Ljubljana Vič-Rudnik, *Laze pri Kostelu* in *Laze pri Podgradu*) nevtralen, *Dragarec* (*Draga*, obč. Kočevje),

Logarec (Na Logu), *Podbregarec (Podbreg, obč. Kamnik)* ali *Rinčetarec (Rinčetova Graba)* pa narečni, ali *Motarec*, ki je enkrat nevtralen (*Hrastje-Mota*), drugič narečen (*Mota*), četudi sta oba z istega narečnega področja (obč. Gornja Radgona in Ljutomer).

Nič manj neenotno in nedosledno ni socialnozvrstno vrednotenje prebivalških imen z dvojnim obrazilom *-anec*, za katera je v uvodu leksikona zapisano, da so narečna, le »Ižanec in nekater/a/ drug/a/« pa nevtralna, vendar je teh drugih zelo veliko, ni pa tudi mogoče ugotoviti meril za tako opredeljevanje. Tako so npr. narečna *Grabljanec (Grabe, obč. Ormož, in Grabe pri Ljutomeru)*, *Gradiščanec (Gradišča)*, *Nevljanec (Nevlje)*, *Slapčanec (Slapnik)*, *Sobočanec (Murska Sobota)*, *Žetalanec (Žetale)*, nevtralna pa poleg mnogih drugih *Bišanec (Biš)*, *Duljanec (Dule, obč. Sevnica)*, *Dupljanec (Spodnje/Zgornje Duplje)*, *Kamenščanec (Spodnji/Zgornji Kamenščak)*, *Ločanec (Loke, obč. Nova Gorica)*, *Moščanec (Mostec)*, *Nakljanec (Naklo, obč. Kranj)*, *Sušjanec (Sušje)*, *Turjanec (Turje)* itd.

Razvrščenost imen na *-anec* po nekaterih slovenskih občinah z opaznejšim deležem teh imen je naslednja: V občini Murska Sobota je takih imen 8 (5,93 %) in so vsa narečna, v občini Ormož so 4 (4,94 %) in so prav tako vsa narečna (izjema je le *Obržanec* iz lokalne različice krajevnega imena *Obrež*, ki je nevtralen), v občini Ptuj jih je 8 (3,67 %), od tega 7 narečnih, v lendavski občini jih je 13 (32,50 %), in sicer 12 narečnih, v gornjeradgonski občini so 3 (3,06 %), od tega 2 narečni in eno nevtralno, v občini Lenart jih je 7 (10,14 %), od tega 4 narečna, v krški občini so 3 (1,63 %), in sicer 1 narečno, v brežiški občini jih je 10 (9,17 %), razen enega so vsa zborna nevtralna, v sevniški občini pa so 4 (3,20 %) in so vsa nevtralna. V slovenskobistriški občini je eno samo tako imen, in sicer nevtralno (0,78 %), enako tudi v občini Črnomelj (0,57 %). Zelo neenotno so zvrstno vrednotena ta imena na področju mariborskih občin: v občini Maribor Tezno je eno samo (2,50 %) in je narečno, v občini Maribor Ruše prav tako eno (3,70 %), vendar nevtralno, v občini Maribor Pobrežje sta dve imeni tega tipa (6,90 %) in čeprav sta identični (izpeljani iz krajevnih imen *Spodnja* in *Zgornja Korena*), je eno nevtralno, drugo pa narečno. V občinah Maribor Pesnica, Maribor Rotovž in Maribor Tabor te vrste prebivalških imen ni, tudi ne v občinah Metlika, Kočevje, Šentjur pri Celju, Celje, Laško, Slovenske Konjice, Velenje in Mozirje. Tudi redka tovrstna imena iz osrednje in zahodne Slovenije so večinoma nevtralna, npr. *Ižanec* v občini Ljubljana Vič-Rudnik, *Ločanec* v občini Ilirska Bistrica, *Turjanec* v občini Hrastnik, *Poljanec* in *Gorjanec* v občini Radovljica ipd. Izrazita posebnost pa je področje občine Kranj, saj se z deležem 8,06 % (10 imen) uvršča takoj za Lendavo, Ljutomer, Brežice in Lenart ter pred Mursko Soboto, Ormož, Ptuj in Gornjo Radgono, medtem ko je v občinah, ki na kranjsko mejijo, teh imen malo: Radovojica 3 (3,16 %), Ljubljana Šiška 2 (3,39 %), v trziški, jeseniški in škofjeloški pa ni nobenega. Vsa ta prebivalška imena na področju Gorenjske so nevtralna, edina izjema je *Čadovljanec (Čadovlje)*, čeprav ni mogoče ugotoviti, zakaj, kot tudi ne pri prebivalškem imenu *Seljanec*, ki je v ravenski občini nevtralno (*Sele*), v novomeški in brežiški pa narečno (*Sela pri Ajdovcu* in *Sela pri Hinjah*). Tudi ni jasno, zakaj je npr. *Dol(j)anec (Dol, obč. Ljubljana Šiška, in Dol pri Hrastniku)* nevtralen, *Dol(j)ančan* (obč. Kočevje) pa narečen.

Nedoslednosti v socialnozvrstnem vrednotenju je precej tudi pri drugih

prebivalških imenih, saj je npr. *Kamenc* iz krajevnega imena *Kamno* (obč. Tolmin) narečen, *Kamenjc* iz krajevnega imena *Kamnje* (obč. Ajdovščina) pa nevtralen, ali *Šmiklavčan* iz občine Celje (*Šmiklavž pri Škofji vasi*) narečen, *Šmiklavčan* iz občine Slovenj Gradec nevtralen (*Šmiklavž*), *Brežčan* iz krške občine narečen (*Brezje pri Senušah*), *Bréžčan* iz mozirske in črnomaljske občine (*Brezje* in *Brezje pri Vinjem Vrh*) pa ne, ali *Brezljàn* iz cerkniške in novomeške občine narečen, *Brezovljàn* iz zagorske pa nevtralen (*Brezje*), ali *Dobrčan* (*Dobrava pri Konjicah*) v konjiški občini narečen, enako se glaseči prebivalški imeni v občinah Krško in Slovenska Bistrica (*Dobrova*) pa nevtralni, itd.

Tudi prebivalska imena, izpeljana iz nekoliko okrnjenih krajevnoimenskih osnov, so enkrat narečna, npr. *Trbôvec/Trbóvec/Trbóvčan* (*Trbovlje*), drugič nevtralna, npr. *Dobrôvec/Dobróvec* (*Dobrovlje*), ali *Srénjan* in *Srénjec* (*Srednja vas v Bohinju* in *Srednja vas pri Kamniku*) narečna, *Srejàn* (*Srednji Vrh*, obč. Jesenice) nevtralen, ali *Límbužan* (*Limbuš*) narečen, *Kambréžan* (*Kambreško*) nevtralen, *Brjec* (*Lesno Brdo*) narečen, *Bric* (*Brje*) nevtralen, *Gabrc* enkrat (*Gabrovica pri Črnem Kalu*) nevtralen, drugič (*Gabrč*) narečen, *Gorenjčan* (*Gorenja vas pri Leskovcu*, *Gorenja vas pri Mirni*) in *Gornjan* (*Gorenja vas pri Šmarjeti*) nevtralna, *Gorenjec* (*Gorenja vas*, več občin) narečen, *Kolperžan* (*Ogljenšak*, lokalna različica kr.i. *Kolperk*) in *Ornužan* (*Ornuška vas*) nevtralna (če *Kolperžan*, potem *Kolperg*, in ne *Kolperk!*), *Odrčan* (*Odrga*) pa narečen.

Iz soglasniškega sklopa *-dč-* v prebivalških imenih, pogosto razširjenega vsaj še z enim soglasnikom, domačini zaradi lažjega izgovora nezvočnik *d* pogosto izpuščajo, npr. *Pogledčan/Poglečan* (*Pogled*), *Komendčan/Komenčan* (*Komenda*), *Preboldčan/Prebolčan* (*Prebold*), *Šentgotardčan/Šentgotarčan* (*Šentgotard*), *Livoldčan/Livolčan* (*Livold*) itd., tak izgovor pa je v SKI dosledno ovrednoten kot narečen, medtem ko so analogni primeri z izpuščenim *t*-jem prikazani kot zborni nevtralni, npr. *Loga(t)čan* (*Logatec*), *Lopa(t)čan* (*Lopata*), *Mu(t)čan* (*Muta*), *Punger(t)čan* (*Pungert*), *Roga(t)čan* (*Rogatec*) itd. Toda med primeri *Šentgotarčan* in *Šentruperčan*, *Puglečan* in *Pungerčan* ipd. ni bistvene fonološke različnosti in bi zatorej različice z disimilacijsko izpuščenim *d*-jem morale biti enako socialnozvrstno ovrednotene.

Sicer pa tudi na tem področju v leksikonu ni popolne doslednosti, saj je v nekaj primerih kot edina možna navedena le različica s *t*-jem, npr. *Blatčan* (*Blato*, obč. Trebnje), ne pa tudi *Blačan*, v drugih pa obratno ni različic s sicer pričakovanim *t*-jem, npr. *Abitančan* (*Abitanti*), *Arčan* (*Arto*), *Kodrečan* (*Kodreti*), *Ceščan* (*Cesta*, obč. Grosuplje, Krško, Trebnje), *Benedičan* (*Benedikt v Slovenskih goricah*), kjer onemi poleg *t* še *k*, celo zgolj možno prebivalsko ime se najde med temi – očitno naključnimi – izjemami, tj. **Banučan* nam. **Banu(t)čan* (*Banuta*). Ali pa se v prebivalskoimenskih izpeljankah iz enako se glasečih krajevnih imen *t* iz soglasniškega sklopa enkrat izpušča obvezno, drugič neobvezno, npr. *Senožečan* (*Senožeti*, obč. Ljubljana Moste-Polje), toda *Senože(t)čan* (*Senožeti*, obč. Zagorje ob Savi).

V pridevniških izpeljankah na *-ski* in *-ški* iz obravnavanih krajevnih imen tovrstne dvojnosti večinoma ni. V pridevnikih na *-ski* se končni soglasnik podstave (*t* ali *d*) ohranja, npr. *abitantski*, *pungertski*, *livoldski*, *preboldski*, pridevniki na *-ški* pa so brez tega soglasnika, npr. *koriški* (*Korita*, obč. Idrija), *lopaški* (*Lopata*), *razdrški*

(*Razdrto*), *podbrški* (*Podbrdo*), *šentviški* (*Šentvid*) itd., nepričakovana dvojnost se pojavi le pri izpeljankah *šentruper(t)ski* (obe različici sta nevtralni), *šentgotardski* in *šentgotarski* (druga različica je narečna) in celo *podčetr(t)ški* (obe različici sta nevtralni).¹⁰

Razlikovanjske izgovorno-pisne poenostavitve s spremeno zapornika *d* z zvočnikom *j* tipa *Bled – Blejčan, blejski, Bežigrad – Bežigradžan, bežigrajski, Medvedica – Medvejčan, medvejski, Starod – Starojec, starojski* ipd. pa so vse zborna nevtralne.

Do prilikovanjskih poenostavitev prihaja tudi v nekaterih drugih soglasniških sklopih, npr. *Modračan* (*Modraže*), kjer se je sklop *-žč-* poenostavil v *-č-*, kar je v leksikonu ovrednoteno kot narečno, ali *Ljubgojec* (iz *Ljubgojneg*, kr.i. *Ljubgojna*) s poenostavitvijo soglasniškega sklopa *-jn-* v *-j-*, kar pa naj bi bilo zborna nevtralno, medtem ko pri izpeljavi iz podobno se glasečega krajevnega imena (*Mala/Velika Ligojna* do razlikovanjske premene ne prihaja (*ligojnski, Ligojneg*). Številni dvodelni soglasniški sklopi se tudi narečno ne poenostavljajo, zato npr. *Hlebčan* (*Hlebče*), *Štajngrobčan* (*Štajngrob*), *Slapčan* (*Slapnik*), *Framčan* (*Fram*) itd., tri- in večdelni sklopi pa se – vsaj narečno – pogosto poenostavljajo oz. krajšajo, npr. *Zavrčan* (*Zavrh*, obč. Lenart), kjer je sklop *-rhč-* okrajšan v *-rč-*, ali *Slepčan* (*Slepšek*), kjer je prišlo do poenostavitve sklopa *-pšč-* v *-pč-* (vsaj s sinhronega stališča) ipd.

Med prebivalskimi imeni je nekaj tvorjenih s priponskim obrazilom *-nik*. Večinoma so zborna nevtralna, npr. *Gozdnik* (*Gozd*, obč. Ajdovščina), *Gornik* (*Gora*, obč. Cerknica), *Kotnik* (*Kot*, obč. Ravne na Koroškem), celo *Obrnikar* (*Obrne*) z dvojnimi obrazili *-nik + -ar*, medtem ko je npr. *Praprotnik* (*Praproče*, obč. Ribnica) narečen.¹¹

Imena prebivalcev iz predpinskih krajevnih imen so nekajkrat tvorjena iz okrnjene podstave brez predpanskega obrazila. Praviloma so te izpeljanke ovrednotene narečno, npr. *Goričan* (*Podgorica pri Pečah*), *Grajan* (*Podgrad pri Vremah*), *Klančan* (*Podklanec*, obč. Črnomelj), *Korenec* (*Podkoren*), *Gričan* (*Zagrič*), medtem ko sta *Beljan* (*Podbela*) in *Brekovec* (*Zabrekve*) zborna nevtralna. Prav tako neenotno socialnozvrstno so ovrednotene pridevniške izpeljanke iz okrnjene predpanske krajevnoimenske podstave: pridevniki *griški* (*Zagrič*), *grajski* (*Podgrad pri Vremah*) in *korenški* (*Podkoren*) so narečni, *belski* (*Podbela*) in *brekovski* (*Zabrekve*) pa naj bi bila nevtralna. Tudi pri geslu *Fara* (obč. Kočevje) sta pridevnik *prifarski* in prebivalsko ime *Prifarec* nepričakovano nevtralna.

Neenotno vrednotenje se pojavlja tudi pri razmerju izkrajenoimenski pridevnik – prebivalsko ime v okviru istega slovarskega sestavka. V primerih, ko je podstava teh izpeljank glede na podstavo krajevnega imena nekoliko glasovno spremenjena, je pridevnik pogosto nevtralen, prebivalsko ime, glasovno enako oddaljeno od krajevnoimenske podstave, pa narečno, npr. *podpejski* (*Podpeč*, obč. Koper), *predoški* (*Predoslje*), *smleški* (*Smlednik*), *sovjanski* (*Sovjak*) so nevtralni, medtem ko so *Podpejec*, *Predošljan*, *Smlejščan* in *Sovjančan* narečni. – Tako še pri krajevnih imenih *Brezje* (obč. Litija), *Bruhanja vas*, *Nova vas* (obč. Nova Gorica), torej *Brezljan*, *Bruhavanjec*, *Novšec/Novašec* so narečni, *brezljanski*, *bruhavanjski*, *novski/novški*

¹⁰ Pač iz korite *-+ ski*.

¹¹ Tu gre lahko za pripono *-ik*.

nevtralni, lahko pa je tudi obratno, prebivalsko ime nevtralno, pridevnik pa narečen: *Močilničan* in močilniški iz krajevnega imena *Močilno*. – Neenotno zvrstno vrednotenje v okviru istega slovarskega sestavka imamo tudi pri krajevnom imenu *Kostel*, kjer je v rodilniku in mestniku različica s širokim *e* narečna, pri pridevniku nevtralna, prebivalskoimenske različice s širokim *e* pa avtorji leksikona ne navajajo.

Tudi sami pridevniki, glasovno izraziteje oddaljeni od krajevnoimenske podstave, so enkrat nevtralni, drugič narečni: *briski* iz krajevnega imena *Brje* (obč. Ajdovščina) naj bi bil nevtralen, *brejski* iz enako se glasečega krajevnega imena (obč. Sežana) pa narečen, ali *koriški* (*Koritnica*, obč. Ilirska Bistrica) nevtralen, *strmaški* (*Strmica*, obč. Postojna) narečen, ali že omenjeni *novski/novški* (*Nova vas*, obč. Nova Gorica) nevtralen, analogni *starovski* (*Stara vas*, obč. Postojna) pa narečen itd.

Kot zborni namesto narečni so predstavljeni poleg vrste drugih še naslednji izkrajenoimenski pridevniki: *medvejbrdski* (*Medvedje Brdo*), *godeški* (*Godešič*), *moravski* (*Mali Moravščak*), *bogojanski* (*Bogojina*), *čelski* [ʁs] (*Čelje*), *čepelski* [pəʊs] (*Čeplje*, obč. Domžale) itd.

Tudi v nekaterih drugih primerih so tako prebivalska imena kot izkrajenoimenski pridevniki glasovno toliko oddaljeni od podstave krajevnega imena, da bi po v uvodu nakazanih merilih morali biti opredeljeni narečno, a so jih avtorji predstavili kot zborna nevtralna, npr. *Dobinec*, *dobinski* (*Dobindol*), *Rožljan*, *rožljanski* (*Rožno*), *Kapovec*, *kapovski* (*Kaplja vas*, obč. Sevnica) itd., vendar tudi tu nedosledno, saj sta npr. izpeljanki *Kapovčan* in *kapovski* iz krajevnega imena *Kapla* narečni, enako *Okrožljan* in *okrožljanski* iz krajevnega imena *Okrog* (obč. Šentjur pri Celju) oz. *Kostavljan* in *kostavski* iz krajevnega imena *Kostanj*, toda *Čuževljan* in *čuževski* iz krajevnega imena *Čužnja vas* sta nevtralna.

Bistveno manj je primerov, ko je različica neupravičeno predstavljena kot narečna, npr. *Otaležčanka* iz krajevnega imena *Otalež* ob predlagani neobstoječi **Otaležanka*. Ker moških prebivalskih imen, tvorjenih z obrazilom *-čan*, leksikon ne vrednoti narečno, je taka socialnozvrstna označitev ženskospolske tvorjenke iz v leksikonu sicer navedenega možnega moškega imena **Otaležčan* neutemeljena. Podobno še *Čadržanka* iz moškega prebivalskega imena *Čadržan* iz krajevnega imena *Čadrg*.

1.6 Tehnično-ureditvena ravnina

Na tehnično-ureditveni ravni je pogosto se pojavljajoča neenotnost pri razvrščanju obstoječih nevtralnih in možnih različic. Ni namreč mogoče ugotoviti, zakaj je z zvezdico opremljena različica npr. prebivalskega imena pri enih geslih navedena pred nevtralno, pri drugih za njo. Rešitve v slovarju so v tem pogledu povsem nepredvidljive, kar dokazujejo – med mnogimi drugimi – tudi naslednji zgledi: *Čekovnikar/*Čekovničar* (*Čekovnik*), *Koprivnikar/*Koprivničar* (*Koprivnik* v *Bohinju*), *Družinec/*Družinčan* (*Družina*), *Kozarec/Kozarčan/*Kozariščan* (*Kozarišče*), *Lešan/*Lešjan* (*Lešje*, obč. Ptuj), toda **Kočenčan/Kočnar* (*Kočna*), **Mevkužan/Mevkužar* (*Mevkuž*), **Dragatuščan/Dragatušec* (*Dragatuš*), **Draževničar/Draženeč* (*Draževnik*), **Migoličan/Migoljan* (*Migolica*) itd.

Pri naglasni dvojničnosti je druga različica natisnjena v normalnem pokončnem tisku, če je zborna nevtralna, npr. **Bôvec/Bóvec**, **Boštánj/Bóštanj**, **Jórdankal/Jor-**

dánkal itd., oz. v ležečem, če je po mnenju sestavljalcev SKI narečna, npr. **Ámbrus/Ambrús, Deláč/Délač** itd. Nekajkrat pa je druga naglasna različica natisnjena polkrepko, enako kot geslo samo: **Globóka/Globôka, Žépina/Žépina, Žlébe/Žlebé.**

Kjer je v razdelku »lokalno« navedeno le prebivalsko ime, ga uvaja zveza »za prebivalca« oz. »za prebivalca tudi«, npr. *Oklukova Gora ... lokalno za prebivalca Klučenčan* [čən], *Suhadole ... lokalno za prebivalca tudi Berinjek*, vendar ne povsem dosledno, kajti pri geslu *Vanča vas* je npr. zveza »za prebivalca« izpuščena.

Tudi spolske in številke različice so večinoma navedene že v oglavju, npr. *Laze pri Kostelu *Laz/Lazov v*Lazah/Lazih, Ladra -e v *Ladri/Ladrah, Imenje Imenj/Imenjega na Imenjah, Dole Dol/Dola v Dolah* itd., izjemoma pa pod »lokalno tudi«, npr. *Plužna -e ... lokalno tudi Plužna Plužen na Plužnah*, kjer je vzrok takšne rešitve mogoče v različnih predlogih. Ob edninski obliki se namreč uporablja predlog *v* (*v Plužni*), ob množinski pa *na* (*na Plužnah*), vendar bi se ta dvojnost dala prikazati že v zaglavju geselskega članka (prim. geslo *Mohorje* ali *Krkovo nad Faro*).

Neenotno je nadalje opozarjanje na polglasniško vrednost *e*-ja ob neobsa-moglasniškem *r*-u. Tako imamo pri krajevnem imenu *Sneberje*, pridevniku *sneberski* in prebivalskem imenu *Sneberčan* **Sneberčanka/Sneberka* v oglatem oklepaju obvestilo o polglasniški fonološki vrednosti tega *e*-ja, pri analognem primeru *Gaberje, gaberski, Gaberčan* pa leksikon tega podatka ne navaja.

Pri množinskih krajevnih imenih na *-ci, -ovci, -inci* z (zborna) nepredvidljivim ničtim roditeljskim se v predkončniški soglasniški sklop vriva samoglasnik *e*, npr. *Fokovci Fokovec, Zorenci Zorenc*, a tudi to v leksikonu ni izpeljano dosledno, npr. *Gajevci Gajevc*, toda *Gomilci Gomilc*, ne *Gomilec* (obe kr. i. v obč. Ptuj), ali celo *Dolenjci Dolenjec*, toda *Gorenjci Gorenjc*, ne *Gorenjec* (obe kr. i. sta v občini Črnomelj), pri krajevnem imenu *Žiberci* pa sta navedeni kar obe različici: *Žiberec/Žiberc* (obč. Gornja Radgona). Tudi je vprašljivo, ali je pri krajevnih imenih *Fučkovci, Pribinci, Vrhovci* res le pri enem samem v rabi narečni ničtokončniški roditelj (*Pribinec*), pri preostalih dveh pa ne, čeprav so vsa tri na istem zemljepisno-narečnem področju (vsa v občini Črnomelj).

Dokaj neenotno so navedene kazalke, zlasti pri krajevnih imenih z levimi prilastki *dolenji/gorenji, dolnji/gornji, spodnji/zgornji, mali/veliki* itd. Navedene so npr. iztočnice *Brnik, Brusnice, Hajdina, Hoče, Košana, Petrovci, Sorica, Škofije, Voličina* ipd., ob njih pa kazalke *Spodnji Brnik, Zgornji Brnik, Male Brusnice, Velike Brusnice* itd., ki opozarjajo na mesta, kjer so gesla in iz njih tvorjene izpeljanke nadrobneje predstavljene. Toda v povsem analognih primerih, kot so *Gameljne, Hubajnica, Kašelj, Lahinja, Laknice, Ligojna, Marof, Novaki, Otave, Pirniče, Pohanca, Polskava, Sveče, Ščavnica, Žetina* itd., pa tovrstnih opozoril ni.

Morda odvečna je uporaba deljaja pri prenosu drugega dela z vezajem povezane priredne besedne zveze tipa *Moste-Polje, Vič-Rudnik, Videm-Dobrepolje* v naslednjo vrstico, torej ne *Moste- -Polje*, marveč *Moste- Polje*, ne *Vič- -Rudnik*, marveč *Vič- Rudnik*, napačna pa je raba vezaja med sestavinama podredne besedne zveze pri dvobesednih imenih pošt, npr. *Vevče, p. Ljubljana-Polje, Podmolnik, p. Ljubljana-Dobrunje, Podutik, p. Ljubljana-Šentvid* itd., torej *Ljubljana Polje, Ljubljana Dobrunje* itd.

Okrajšave *o.* za *občina*, *p.* za *pošta*, *madž.* za *madžarsko* so rabljene dosledno in enotno v vsej knjigi, samo za *italijansko* je okrajšava v večini primerov *ital.*, le ob geslu *Koper* je krajša različica *it.*

Neenotno so obdelana dvojna imena, pisana z vezajem med sestavinama. V nekaj primerih sta oba dela predstavljena s polnima paradigmama: poleg imenovalniških oblik sta navedeni še roditeljska in mestniška ter pridevniška in prebivalskoimenska izpeljanka: *Homec-Brdo*,¹² *Kačiče-Pared*, *Kalce-Naklo*, *Koromači-Boškini*, *Šmarje-Sap*, pri geslu *Kal-Koritnica* pa je v drugem delu ponovljena imenovalniška oblika, medtem ko roditeljska manjka, vendar bi to lahko bila tudi tiskarska napaka. V dveh primerih (*Hrib-Loški Potok*, *Srednja vas-Loški Potok*) je dvodelnost slovarskega sestavka popolna, oba dela sta ločena s podpičjem, v drugem delu je ponovljena tudi imenovalniška oblika, v oklepaju pa dodano pojasnilo »oznaka za celo področje«.

V drugi skupini dvojnih imen (*Srednja vas-Poljane*, *Stara vas-Bizeljsko*, *Zadlaz-Čadrg*, *Zadlaz-Žabče*, *Gorenja vas-Reteče*, *Srednja vas-Goriče*) je navedena celotna paradigma le za prvo ime, drugo je predstavljeno samo z imenovalniško obliko gesla.

V tretjo skupino bi lahko uvrstili dvojna imena, ki se skozi celo paradigmo ne razdvajajo, pregibata se oba dela (*Dol-Suha Dola-Suhe* v *Dolu-Suhi*, *Gozd-Reka Gozda-Reke* v **Gozdu-Reki*), pridevniška in prebivalskoimenska izpeljanka pa se tvorita iz vsake sestavine posebej (*dolski*, *Dol(j)an* in *suški*, *Sušan*; *gozdarski*, *Gozdar* in *reški*, *Rečan*).

V zadnjo, tj. četrto skupino lahko uvrstimo tista dvojna krajevna imena, ki se praviloma ne razdvajajo, pregiba pa se le drugi del, le v mestniku se lahko uporablja tudi samo druga sestavina dvojnega krajevnega imena (*Gozd-Martuljek Gozd-Martuljka* v *Gozd-Martuljku/Martuljku*) ali samo prva, ki pa se v tem primeru seveda pregiba (*Pince-Marof Pince-Marofa* v *Pince-Marofu/v Pincah*), medtem ko je pridevniška izpeljanka tvorjena iz obeh sestavin, pisana z vezajem, in še posebej iz drugega dela (*pince-marofski/marofski*, **gozd-martuljski/martuljski*), prebivalskoimenska izpeljanka pa se tvori prav tako iz obeh delov, v enem primeru le kot možna, iz istega krajevnega imena pa tudi samo iz drugega dela (**Gozd-Martuljčan/Martuljčan*); tudi prebivalskoimenski izpeljanki sta pisani z vmesnim vezajem, le da je v enem primeru drugi del pisan z malo, v drugem pa z veliko začetnico (*Pince-marofčan*, toda **Gozd-Martuljčan*). Nedoslednost pa je tudi pri navajanju mestniškega predloga: enkrat je predlog *v* le pred dvodelno mestniško obliko krajevnega imena (v *Gozd-Martuljku/Martuljku*), enkrat pa tudi pred različico le iz prvega dela dvojnega krajevnega imena (v *Pince-Marofu/v Pincah*).¹³

2 Vprašljive rešitve

Nekatere rešitve v leksikonu zbujejo pomisleke, bodisi zaradi pričakovanih, vendar manjkajočih različic, zaradi nepričakovane naglasne, oblikoslovne ali zvrstne opredelitve ipd. Nekaj takih primerov je tu navedenih po abecednem zaporedju

¹² Po SP 1990 z nestičnim vezajem.

¹³ To so torej priredno zložena imena.

razvrščenih iztočnic, pri katerih so bile take vprašljive rešitve opažene.

Ápače (obč. Gornja Radgona, Ptuj): Glede na to, da sta oba kraja s tem imenom na področju, kjer je tvorba pridevniških izpeljank z obrazilom *-čki* običajna, manjka narečna oblika pridevnika *apački*, še zlasti zato, ker je v bližini *Apač* iz občine Ptuj zaselek z imenom *Apački Križ* (oddaljen od *Apač* manj kot kilometer).

Sicer pa je vprašljivo tudi socialnozvrstno vrednotenje izkrajenoimenskih pridevnikov na *-čki*, ki so nevtralni, če so zastopani že v krajevnoimenskem geslu, in narečni, če to niso. Tako so ti pridevniki na istem zemljepisno-narečnem področju enkrat nevtralni, drugič narečni, npr. hóčki (*Hoče*), toda **hočkopóhórski* (*Hočko Pohorje*), plitvíčki (*Plitvica*), toda **plitvíčkóvrhóvski* (*Plitvički Vrh*), políčki (*Police*, obč. Gornja Radgona), toda **políčkóvrhóvski* (*Polički Vrh*) idr.

Bábna Góra (obč. Ljubljana Vič-Rudnik, Šmarje pri Jelšah): Možni obliki pridevniške izpeljanke iz dvodelne podstave **babnogórski* bi kazalo dodati različico s širokim naglašenim *o*-jem: **babnogórski*, kar bi pomenilo uskladitev s sodobno pravorečno zborna normo (prim. *górski* v SSKJ I, 726, ali *visokogórski* v SSKJ V, 446), pa tudi z obstoječo pridevniško tvorjenko iz krajevnega imena *Bábna Góra* v trebanjski občini. – Iste vrste pomislek se poraja ob možnih tvorjenkah *belovódski* in **Belovóđčan* iz krajevnega imena *Béle Vóde*, kjer prav tako pogrešamo različici s širokim *o*-jem: **belovódski*, **Belovóđčan*.¹⁴

Bréžje (obč. Radovljica): Ni povsem jasno, kaj pomeni v oklepaju dodana pripomba »v nekaterih zvezah« pri tem in še nekaterih drugih iztočnicah, kar tudi v uvodu ni razloženo.

Bíje (obč. Ajdovščina, Sežana): Obstoječima prebivalskima imenoma *Bric*, *Břc* bi bilo treba dodati še po besedotvornih merilih zbornega jezika tvorjeno različico **Břjan* oz. **Brjàn*.

Dolénja/Gorénja Trebúša: Namesto možnih pridevniških izpeljank iz dvodelne krajevnoimenske podstave **dolénjetrebúški* oz. **gorénjetrebúški* bi bili primernejši tvorjenki iz prebivalskega imena na *-ar*, ki je v leksikonu predstavljeno kot zborna nevtralno, torej **dolénjetrebúšarski* oz. **gorénjetrebúšarski*, ker tudi v kraju samem obstaja pridevnik *trebúšarski*, ne *trebúški*.

Dolénja Žága: Narečna različica ženskega prebivalskega imena *Žágarščanka* je besedotvorno izpeljana iz moške različice *Žágarščan*, ki je slovar na tem mestu ne navaja, najdemo pa jo v članku gesla *Gorénja Žága*, kjer pa je poleg *Žágarščanke* navedena še *Žágarščica*, ki je pri *Dolenji Žagi* prav tako ni. Ker ležita kraja *Dolenja* in *Gorenja Žaga* le približno kilometer vsaksebi, je težko verjeti, da bi bila navedena neenotnost odraz dejanskega stanja na terenu.

Dolénji/Gorénji Suhadó/Suhádo: Glede na to, da se izglasni *l* krajevnega imena ter predsoglasniški *l* prebivalskega imena izgovarja samo kot ustničnostnično zvočnik, bi tak izgovor *l-a* pričakovali tudi pri pridevniški izpeljanki, vendar leksikon te možnosti ne navaja.

Glógov Bród: Vprašljiva je možna pridevniška izpeljanka **glogovobródski*. Ker imamo iz krajevnih imen *Bród* (obč. Radovljica, Krško) in *Hrváški Bród* pridevniške izpeljanke *brójski*, *brojánski* oz. **hrváškobrojánski* in ker se tudi možno prebivalsko ime iz krajevnega imena *Glogov Brod* glasi **Glogovobrojàn*, bi se morala tudi pridevniška izpeljanka glasiti **glogovobrojánski* ali **glogovobrojánski*, podobno kot so pridevniške izpeljanke iz krajevnih imen *Grád*, *Górnji Grád*, *Nóvi Grád* ipd. *grájski*, *górnjegrájski*, *novográjski* ipd., ne pa *grádski*, *górnjegrádski* itd.

Gózdéc/Gozdèc [dɔc] -a: Naglaševanje tipa *Gozdèc -a* je nepredvidljivo in v nasprotju z naglasnimi zakonitostmi zbornega jezika: naglašeni obrazilni polglasnik napoveduje končniško naglaševanje, torej *Gozdèc -à -ù...*, po zgledu *stebèr -brà*. Pričakovana predstavitev bi bila naslednja: *Gózdéc/Gozdèc* [dɔc] -a/*-à.¹⁵

Grádíček – **gradíški/gřnski*, **Grádíčan/Graščák* /*Grajščák* *Grádíčanka/Grajščica*: Gornje narečne različice bi zaradi svoje drugačnosti bolj sodile v razdelek »lokalno«. Preseneča tudi obstoj le ženskega prebivalskega imena *Grádíčanka*, ne pa tudi moškega *Grádíčan*, iz katerega je prvo izpeljano.

Ívan Dól Ívan Dóla v *Ívan Dólu*: Besedotvorno identična, toda različno pisana (skupaj in narazen) krajevna imena so naglasno različno predstavljena: ločeno pisana so dvonaglasna, skupaj pisana pa naj bi bila enonaglasna (prim. *Ívan Dól* proti *Jósidól*, *Knézdól* ipd.), tako ločevanje pa ne ustreza obstoječi prozodični normi.

¹⁴ Seveda so te določitve lahko po zgledu *žéna* – *žénski*, pa spet *móž* – *móški*.

¹⁵ J. TOPORIŠIČ, *Slovenska slovnica* (Maribor, 1984), 220.

Jórdankal/Jordánkal: Ob pridevniških in prebivalskoimenskih izpeljankah *jordankálski/jordánski/kalánski* in *Jordankálčan/Jordánc/Kalánc* očitno manjkajo vsaj še naslednje naglasne različice: *jordánkalski* in *jórdankalski* ter *Jordánkálčan* in *Jórdankálčan*, če izhajamo iz naglašenosti samega gesla.

Križni Vrh: Če ob *Križnovrhčanu* ni zaradi tiskarske napake izpuščena zvezdica, je navajanje možnega **Križnovrhčan* poleg dejansko obstajajočega *Križnovrhčan* nepotrebno, če pa je kot možen tudi *Križnovrhčan*, bi bilo ob **Križnovrhčan* treba navesti še naglasno različico **Križnovrhčan*, saj imamo pri od *Križnega Vrha* manj kot 5 kilometrov (zračne črte) oddaljenem *Vrhu nad Mokronogom Vrščana* in *Vrhčana*, medtem ko je do *Róžnega Vřha z Rožnovřščanom* približno 10 kilometrov; če pa je tudi pri krajevnem imenu *Vrh*, ki je od *Križnega Vrha* oddaljen kakih 5 kilometrov, prav tako *Vrhóvec* zaradi tiskarske napake brez zvezdice ob možni naglasni različici **Vrhóvec*, bi glede na izpeljavo pri *Križnem Vrhu*, *Rožnem Vrhu*, *Trebanjskem Vrhu* in *Vrhu nad Mokronogom* (vse na istem narečnem območju v občini Trebnje) bilo bolje predlagati naslednje prebivalskoimenske izpeljanke iz dvodelne podstave: **Križnovřščan/*Križnovřčan/*Križnovrhčan*.

Ljútoimer: V razdelku »lokalno tudi« in »lokalno« so v več primerih poleg zborna nevtralnih navedene še narečne različice pridevniških in/ali prebivalskoimenskih izpeljank, npr. *Lotmeržánar*, vendar je vprašanje, ali je smiselno v okviru lokalnega posebej označevati še narečno, saj na lokalni ravni ne gre za normativno izbiro med različicami različne vrstne pripadnosti (prim. še *Log Čezsoški*, *Prebold*, *Rajšele*, *Rožnik*, *Spodnje/Zgornje Škofije*, *Stojno selo*, *Šmarje* (obč. Koper), *Vanča vas*, *Župančiči*, *Županje Njive* itd.).

Ósp: V možnih izpeljankah **óspski* in **Óspčan* sta soglasniška sklopa *-spsk-* in *-spč-* težko izgovorljiva, zato bi bilo primerneje predlagati različici **óspovski*, **óspovčan* ali **ósepski* [səp], **óšepčan* [səp].

Podkóren Podkórena/Podkoréna: Po premičnem naglasnem tipu naglašena različica roditelja je očitno neutemeljeno ovrednotena narečno, saj so v slovarju številni podobni primeri predstavljeni kot zborni, npr. *Čétež pri Turjúku -al-éža*, *Kléčét -al-éta*, *Pádež -al-éža*, *Stúdor -al-óra*, le da je pri teh imenih premično naglaševanje dosledno izpeljano v celotni paradigmi, pri *Podkorenu* pa je naglasna dvojnost prikazana le v roditelju, ne pa tudi v mestniku.

Podréber -bra na Podrébru/Podrěbru, podrěbrski, Podrěbrčan: Težko je verjeti, da obstaja v okviru celotne paradigme le v mestniku dvojica s širokim *e*-jem, v preostalih sklonih kakor tudi pri pridevniški in prebivalskoimenski izpeljanki pa ne. Če pa je to vendarle res, je mestniška različica s širokim *e*-jem zaznamovana.

Skórno -al-ega v Skórnu/Skórnem: V uvodu manjka opozorilo, da je v primerih te vrste priporočljiva tvorba sklonskih oblik po enem paradigmatskem tipu, ne pa mešano, torej *Skorno -a* v *Skornu* oz. *Skorno -ega* v *Skornem*, ne pa *Skorno -a* v *Skornem* oz. *Skorno -ega* v *Skornu*. Takih primerov je še precej, npr. *Debno*, *Juvanje*, *Kočno pri Polskavi*, *Malo/Veliko Črnelo*, *Malo Naklo*, *Medno*, *Naklo* (obč. Kranj, Sežana), *Orešje*, *Prapretno*, *Šmartno*, *Zabočevo* idr.

Spódnje/Zgórnje Škofije: Možne prebivalskoimenske izpeljanke bi v skladu s sodobno zborna besedotvorno normo kazalo tvoriti brez vrinjenega *l*-a: **Spódnje- oz. *Zgórnješkofjàn/*Škofjàn* in **Spódnje- oz. *Zgórnješkofjánka/*Škofjánka* nam. **Spódnje- oz. *Zgórnješkofljàn/*Škofljàn* in **Spódnje- oz. *Zgórnješkofljánka/*Škofljánka*.¹⁶

Spódnja/Zgórnja Zadóbrova: Glede na obstoječo, zborna nevtralna pridevniško izpeljanko *zadóbrovški* bi bilo iz dvobesedne podstave potrebno izpeljati ne le različico **spódnje- oz. *zgórnjezadóbrovski*, marveč tudi **spódnje- oz. *zgórnjezadóbrovški*.

Šmáver (obč. Nova Gorica): Namesto možnega prebivalskega imena **Šmávřčan* bi bilo primerneje navesti različico **Šmávřc*, kajti iz lokalne podobe *Štamáver* oz. *Šentmáver* imamo prebivalsko ime *Štamáver* oz. *Šentmáver* in na ta zgled bi kazalo opreti predlagano zborna obliko imena prebivalca.

Zagòn -óna v Zagónu: Različici z ozkim *o*-jem bi bilo v roditelju in mestniku vsaj kot možno treba dodati še drugo s širokim *o*-jem, saj se kratki široki *o*, če mu sledi trajni soglasnik, praviloma premenjuje z dolgim širokim *o* in ne ozkim *o*-jem, vendar imamo pri občnem imenu *ogòn* v roditelju poleg *ogóna* tudi *ogóna*, pri *zagòn* pa samo *zagóna*.¹⁷

¹⁶ Seveda primeri kot *Škofljica* opozarjajo na navadno premeno ustničnika +j.

¹⁷ J. TOPORIŠIČ, *Slovenska slovnica* (Maribor, 1984), 214; prim. tudi SSKJ III, 342, in SSKJ V, 641.

Če se podstava krajevnega imena z neobstojnimi obrazilnimi polglasnikom končuje na *-lj* ali *-nj*, je k navedenemu roditeljskemu končaju pritegnjen ne samo *-j-*, marveč cel sklop *-lj-* oz. *-nj-*, torej *Zakobiljek -ljka*, *Golobinjek -njka*, *Kostanjek -njka* ipd., kar je drugače kot v SSKJ, kjer se prenaša samo *-j-*, npr. *bojaželjen -jna*, *kraguljec -jca*, *poganjek -jka*, *žanjec -jca*, pa v glavnem tako kot v SP 1962, le da slednji v tem pogledu ni dosleden, saj navaja npr. *pogrinjek -njka*, *odganjek -njka*, toda *poganjek -jka*.¹⁸

Za polglasnikom v oglatem oklepaju pa se navaja samo *l* oz. *n*, čeprav bi bilo glede na možnost izgovora mehčanega ali podaljšanega *l* oz. *n* pred soglasnikom ali na koncu besede tudi v zbornem jeziku primerneje navesti sklop *lj* oz. *nj* v celoti.¹⁹ Primeri: *čepeljski* [pəl] (*Čeplje*), *Kebeljčan* [bəl] (*Kebelj*), *libušenski* [šən] (*Libušnje*), *Pluženjc* [žən] (*Plužnje*) ipd. Takšno navajanje je enako kot v SSKJ in drugačno kot v SP 1962 (prim. *frakelj*, *krpelj*, *gleženjski*, *škorenjček*).

Kot vprašljivo bi bilo mogoče obravnavati tudi odločitev, da se pri razvrščanju gesel ne upošteva absolutno abecedno načelo, kajti pri večbesednih krajevnih imenih si le-ta sledijo tako, da se upošteva abecedni vrstni red le v okviru prve besede večbesednega gesla. Tako je npr. *Cerov Log* pred *Cerovcem* in *Cerovico*, *Črni Kal*, *Črni Potok*, *Črni Vrh* pred *Črničami*, *Ivan Dol* pred *Ivanci* in *Ivančno Gorico*, *Mala Hubajnica*, *Mala Lašna*, *Mala Polana*, *Mala sela*, *Mala Slevica*, *Mala vas* pred *Malahorno*, *V Zideh* pred vsemi na črko *v* se začenjajočimi gesli itd.

Izbor krajevnih imen temelji na njihovi prisotnosti v Seznamu občin SR Slovenije z njihovimi naselji in šiframi (Ljubljana 1980) ter na Imeniku naselij SR Slovenije (Ljubljana 1983), dodana pa so tudi imena delov naselij, ki so imela v preteklosti večinoma status samostojnih krajev, npr. *Bežigrad*, *Črnuče*, *Dravlje*, *Ježica* idr. pri Ljubljani, *Melje*, *Pobrezje*, *Radvanje* idr. pri Mariboru, *Dolgo polje*, *Gaberje*, *Hudinja* idr. pri Celju, *Solkan* pri Novi Gorici, *Gotna vas*, *Kandija*, *Šmihel* idr. pri Novem mestu, *Stara vas* in *Videm* pri Krškem itd. Pri tem pa je izbor močno subjektiven, tako da je iz evidence izpadlo precej tudi jezikovno zanimivih naselbinskih imen. Od Ljubljani pripadajočih naselij je npr. navedena *Ježica*, ni pa *Stožic*, je *Trnovo*, ni pa *Krakovega*, *Prul*, *Rakovnika* ali *Rudnika*, je *Vič*, ni pa *Vrhovcev* ali *Rožne doline*, so *Vižmarje*, ni pa *Guncelj* ali *Kosez* itd. Od nesamostojnih naselij, ki sestavljajo Celje, najdemo v leksikonu *Dolgo polje*, ni pa *Nove vasi*, je *Gaberje*, ni pa *Zavodne* ali *Čreta*, je *Hudinja*, ni pa *Medloga* ali *Polul* itd.

Manjkajo tudi krajevna imena, ki združujejo več samostojnih naselij, npr. *Blágovna* (obč. Šentjur pri Celju), ki je skupno poimenovanje za področje vasi *Cerovec*, *Goričica*, *Proseniško*, *Repno* in *Zlateče* (med drugim tudi ime tamkajšnje osnovne šole in krajevne skupnosti).

V razdelku z lokalnimi ali tudi lokalnimi različicami krajevnih imen »večinoma ni prikazana celotna paradigma, ampak samo njeni posamezni členi«, ²⁰ taka delna informacija pa je lahko zelo neuporabna ali celo zavajajoča. Če je npr. navedena zgolj imenovalniška različica krajevnega imena na *-e*, bralec ne more predvideti niti spola

¹⁸ Zapis v SSKJ je po gospodarnostnem merilu ustrežnejši, ker je enak tipu *sejem -jma*.

¹⁹ J. TOPORIŠIČ, *Slovenska slovnica* (Maribor, 1984), 68, 69; prim tudi SP 1990, 80.

²⁰ F. JAKOPIN in sod., *Slovenska krajevna imena* (Ljubljana, 1985), 9.

niti števila niti sklanjatve. V slovarskih sestavkih imen *Krajnčica*, *Podmelec*, *Rudolfovo*, *Spuhlja*, *Svetina* najdemo le imenovalniške lokalne variante *Krajnče*, *Melce*, *Rudaflje*, *Spuhlje*, *Svetje*, iz katerih pa ni mogoče ugotoviti, ali je ime srednjega ali ženskega spola, ali je edninsko ali množinsko, ali se sklanja po 4. srednji, 1. srednji ali 1. ženski sklanjatvi, itd. Zaradi popolnejše obvestilnosti in večje praktične uporabnosti bi bili morali avtorji lokalni imenovalniški podobi dodati vsaj še rodilniško končnico.

Da bi prihranili nekaj prostora, so se avtorji leksikona odločili prebivalska imena na *-an* z naglašenim obrazilnim *a*-jem opremiti le s krativcem, npr. *Doljàn* (*Dole*), *Goličàn* (*Golica*), *Mošàn* (*Moše*) itd., v uvodu pa so uporabnika opozorili, da je v vseh primerih možna tudi dvojnica z dolgim *a*-jem. Podobno gospodarno pa bi lahko ravnali še v več drugih primerih. Ne bi bilo namreč treba navajati dvojnic *Mačkôvec*/*Mačkóvec*, *Rôve*/*Róve*, *Trnôvo*/*Trnóvo* itd. ali *Hudêje*/*Hudéje*, *Verêja*/*Veréja*, *Žêje*/*Žéje* idr., če bi bili v uvodu zapisali, da gre za sistemsko predvidljivo dvojničnost in bi v geselskih člankih navedli le prvo različico s širokim *o*-jem oz. *e*-jem (prim. podobno rešitev v SSKJ in SP 1990). Tudi navajanju dvojničnega izgovora grafema *e* v začetnem zlogu izsvetniških imen na *šen(t)*- ali *šem*- bi se lahko izognili, če bi se uporabnik leksikona v uvodu poučil o dvojnični, *e*-jevski ali polglasniški, fonološki vrednosti takega *e*-ja. Le v dvomljivih primerih bi podatek lahko bil dodan tudi geselskemu članku, npr. pri imenih *Šempas*, *Šembid*, *Šenčur*, *Šentanel* ipd. Če pa se to obvestilo že dodaja vsakemu geslu posebej, bi ga bilo mogoče navesti le na koncu slovarskega sestavka, med različicama *šen*- in *šən*- pa bi bilo gospodarnejše uporabiti poševnico kot pa veznik *in*.

Tudi podatek o ustničnoustničnem izgovoru *l*-a bi bilo gospodarnejše navajati le na koncu predstavitve posameznega gesla, seveda z veljavnostjo za vse sestavine, le v primerih, ko je izgovor posameznih sestavin slovarskega sestavka (tj. iztočnice, pridevnika ali prebivalskega imena) različen, bi se to navedlo posebej.

Pri krajevnih imenih, ob katerih se za izražanje nahajanja uporabljajo netipični predlogi, npr. *pod* ali *za* (prim. *Lipa – pod Lipo*, *Ter – pod Terom*, *Bežigrad – za Bežigradom* ipd.), njihovi protipomenski pari niso predvidljivi (tako kot so pri standardnih *v in na*), zato bi jih bilo potrebno navesti, npr. *Lipa – pod Lipo* iz ali *izpod Lipe*, *Ter – pod Terom* iz ali *izpod Tera*, *Bežigrad – za Bežigradom* iz ali *izza Bežigrada* ipd. Jezikovno pomembna informacija ostaja tako nepopolna.

3 Neustrezne rešitve in pomanjkljivosti

Pri kar precejšnjem številu iztočnic je prišlo do napačnih rešitev ali pa manjkajo različice, ki bi jih glede na zasnovo leksikona njegov uporabnik upravičeno pričakoval. Opažene napake in pomanjkljivosti so navedene ob abecedno razvrščenih geslih.

Bístra (obč. Vrhnika) – **bístrski/bístrški*, *Bístričan*: Prebivalsko ime bi se moralo glede na obliko pridevnika glasiti *Bístrčan* ali pa bi bila potrebna dvojnost **Bístrčan/Bístričan*.

Bizéljsko – lokalno tudi *Sušica*, sušiški: Pridevnik *sušiški* bi moral biti zvrstno nevtralen ali pa bi ga bilo treba zamenjati z narečno različico *sušički* (pridevniki na *-čki* so v tem delu Slovenije dokaj pogosti).

Cérov Lóg – *ceróvski/ceróvski*, *Ceróvljan*: Manjkata pridevniška in prebivalskoimenska izpeljanka iz dvodelne podstave kot možni tvorjenki: **cerovolóški* in **Cerovoložan*.

Cérovec (obč. Šentjur pri Celju) – *v/na Cérovcu*: V kraju samem in v njegovi okolici se uporablja

le predlog *na*.

Čepno – *čepenski* [pən] /*čepljanski*, *Čepljan*/*Čêpenc* [pən]: Pridevniška in prebivalskoimenska različica *čepljanski* in *Čepljan* bi morali biti narečni.

Češnjice v *Tuhinju* – *češnjiški/češenjski* [šən], *Češnjičan*/*Čêšenčan* [šən]: Obliki *češenjski* [šən] in *Češenjan* [šən] bi morali biti narečni, ker sta izpeljani iz nezborne, v leksikonu ne navedene različice krajevnega imena *Češenje*.

Črešnje (obč. Novo mesto) – *črešnjiški/črešenjski* [šən], *Črešnjičan*/*Črešenjan* [šən]: Različici *črešenjski* in *Črešenjan* bi morali biti narečni (razlogi isti kot zgoraj).

Čréta (obč. Maribor Tezno) – **čreški/črétni*: Druga različica pridevnika je navedena v določni namesto v nedoločni, tj. slovnično nezaznamovani obliki.

Dolénje Rádulje – *ráduljski*, *Ráduljčan*: Manjkata možni izpeljanki iz dvodelne podstave **dolénjeráduljski* in **Dolénjeráduljčan*.

Dolénje Sélce – **dolénjesêlski/sêlški* [uš]: Namesto za **dolénjesêlski* bi se kazalo odločiti za različico **dolénjesêlški*, saj je tudi samo iz jedrnega dela imena izpeljani, v leksikonu navedeni pridevnik *sêlški*, ki je zborno nevtralen.

Dólnji Vfh – **dólnjevrvhóvski/*vrhóvski*, **Dólnjevrvhóvec/*Dólnjevrvhóvec/*Vrhóvec/*Vrhóvec*: Izpeljanke iz enodelne podstave *vrhóvski*, *Vrhóvec/Vrhóvec* bi morale biti predstavljene kot dejansko obstajajoče in ne kot možne (tudi KLS II, 260, navaja obstoječo obliko prebivalskega imena *Dólnji Vrhóvci*).

Gáberje (obč. Celje) –*rij* v *Gáberjah*: Krajevno ime *Gáberje* kot del mesta Celja je edninsko in bi torej bilo pravilno le *Gáberje -a* v *Gáberju* (tako je tudi v KLS III, 74).

Gáberje (obč. Celje in Lendava): Manjka podatek o polglasniški fonološki vrednosti pred *r*-om stoječega *e*-ja; pravilno torej: *Gáberje*, *gábberski*, *Gáberčan* – povsod [ər].

Gorénji Leskóvec/Gorénji Leskóvec – *leskóvški*, *Leskóvčan*: Manjkata možni izpeljanki iz dvodelne podstave **gorénjeleskóvški* in **Gorénjeleskóvčan*.

Goričica (obč. Šentjur pri Celju): Manjka množinska lokalna različica krajevnega imena *Goréce*, ki je zlasti med starejšimi prebivalci tega področja še povsem živa.

Gòzd-Martúljek – **Gòzd-Martúljčan*: Drugi del možne prebivalskoimenske izpeljanke bi bilo treba pisati z malo začetnico in – glede na podobne primere – opustiti naglasno znamenje na prvem delu dvojnega imena (prim. kr. i. *Pínce-Márof*).

Gòzd-Réka – *Gòzda-Réke*: V prvem delu dvojnega imena v rodilniku ni opravljena kolikostna premena naglašenega samoglasnika.

Grádenc -a v *Grádecu*, *grádenški*, *Grádenčan*: Če črka *e* ne zaznamuje polglasnika, bi se izhodiščna oblika krajevnega imena morala glasiti *Grádenec*, če pa ga, manjka podatek o njegovi prisotnosti.

Grádnik – *grádniški/grádenski* [dən], *Grádničan/Grádenčan* [dən]: Pridevnik *grádenski* in prebivalsko ime *Grádenčan* sta izpeljana iz nezborne različice krajevnega imena *Grádenk* [dən], zato bi morala biti ovrednotena narečno.

Jánževski Vrh – **janževskovrški/*jánževski/šentjánževski/šentjánški* [šen in šən], **Janževskovršàn/*Jánževci/Šentjánževčan/Šentjánčan* [šen in šən]: Možno prebivalsko ime iz dvodelne podstave bi se moralo glasiti **Janževskovršàn* in ne **Janževskovršàn* (glede na pridevniški izpeljanki **janževskovrški* in **jánževski*); narečno ovrednotene izpeljanke *šentjánževski/šentjánški* oz. *Šentjánževčan/Šentjánčan* bi sodile bolj v razdelek »lokalno tudi«.

Jóšt nad Kránjem – **jóški/jóštarski*, *Jóštar*: Kjer je regularno besedotvorno tvorjena možna izpeljanka glasovno močnejše oddaljena od krajevnoimenske podstave kot dejansko obstajajoča, je njeno navajanje vprašljivo, kakor pri krajevnem imenu *Jošt nad Kranjem*, kjer je *joštarski* med domačini splošno rabljen pridevnik, izpeljan neposredno iz prebivalskega imena, kar tudi sicer ni nič posebnega, npr. *ižanski* (Ig), *sajanski* (Sad), *vojščanski* (Vojsko) itd., kjer leksikon tudi ne navaja možnih pridevniških tvorjenk **iški*, **sájski*, **vojški*, čeprav bi bil zlasti pridevnik **iški* spričo krajevnih imen *Iška vás* in *Iška Lóka* bolj upravičen kot npr. **joški*.

Kočévnska Réka – *kočevskoréški/réški*, *Kočevskoréčan/Réčan/Rečàn/Rékar* **Kočevskoréčanka/Réčanka/Rečánka/Rékarica*: Če je le možna **Kočevskoréčanka* (ob treh različicah ženskega prebivalskega imena iz enodelne podstave), je tak verjetno tudi *Kočevskoréčan*, zato bi moral biti opremljen z zvezdico.

Kómpole: Med prebivalci *Kompol* in sosednjih krajev je še zelo živo prejšnje ime *Šentlòvrenc*, ki je bilo po vojni iz ideoloških razlogov odpravljeno iz uradne rabe, zato bi kazalo geselskemu članku

dodati »lokalno tudi *Šentlôvrenc*«.

Kôtlje – *kotúljski*, *Kotúljec*: Manjkata regularno tvorjeni izpeljanki *kôteljski* in *Kôteljčan*, medtem ko bi morali biti obstoječi ovrednoteni narečno.

Kováčji Grád – **kovačjegrájski/grajánski*, *Kovačjegrájec/Grajánc*: Če je možna pridevniška izpeljanka iz dvodelne podstave **kovačjegrájski*, je zgolj možno najbrž tudi prebivalsko ime *Kovačjegrájec*, ki pa je brez zvezdice.

Krájna Brda – **krajnobrdski*, **Krajnobrdčan/Krajnobrdčan*: Glede na obstoječe prebivalsko ime *Krajnobrdčan* bi bila primernejša oblika pridevnika **krajnobrdski* kot **krajnobrdski*.

Ljubgôjna – *ljubgôjski*, *Ljubgôjec*: Manjkata izpeljanki iz neokrnjene krajevnoimenske podstave *ljubgôjenski* [jøn] in *Ljubgôjenc* [jøn] ali *ljubgôjnski*, *Ljubgôjnc* kot *ligôjnski*, *Ligôjnc* (gl. *Mala/Velika Ligojna*), četudi le kot možni.

Mále Lóče – *ločánski*, *Ločánc*: Manjkata možni izpeljanki iz dvodelne podstave **maloločánski* in **Maloločánc*.

Málna – **málenski* [lɔn] / *málniški*: Različica *málniški* je glede na *Malničar* brez razloga ovrednotena narečno.

Némški Róvt – *róvtarski*, **Nemškoróvtar/Róvtar* **Nemškoróvtarica/Róvtarica*: Manjka pridevniška izpeljanka iz dvodelne podstave **nemškoróvtarski*.

Nómenj – p. *Bohinjska Bela*: Bohinjska vas *Nomenj* spada v območje pošte Bohinjska Bistrica in ne Bohinjska Bela.

Ocízla – *ocízelski* [zɔl] / *ocíski/ocizljánski*: V različici pridevnika *ocízelski* je *j* odveč (ne more biti niti del podstave niti obrazila), različica *ocíski* pa bi morala biti narečna.

Ošévljek -a v *Ošévljeku*: V obrazilu *-ek* je polglasnik, ki bi ga bilo treba posebej nakazati v oglatem oklepaju, saj ni avtomatično predvidljiv, njegovo prisotnost pa nakazuje tudi v leksikonu navedena lokalna različica krajevnega imena *Ošévk*.

Parížlje – p. *Zreče*: Kraj *Parížlje*, ki leži med Polzelo in Braslovčami, spada v območje pošte Braslovče in ne Zreč, ki sodijo v konjiško občino, ta pa z žalsko, katere del so tudi *Parížlje*, niti ne meji.

Podpéč pri Šentvídu: Manjka podatek o *e*-jevski oz. polglasniški fonološki vrednosti grafema *e* v besedi *Šentvíd*, tj. [šen in šɔn].

Pótov Vfh – *pótovski/pótovski*, *Pótovčan/Pótovec*: Manjkata možni izpeljanki iz dvodelne podstave **potovovrški* in **Potovovrščan*.

Proseniško – **Proseniščan*: Možna oblika prebivalskega imena ni potrebna, ker tamkajšnji prebivalci poznajo in uporabljajo različico *Proseničan/Proseničan*, ki pa v leksikonu ni navedena.

Púngert (obč. Grosuplje, Kočevje, Škofja Loka): Tako v krajevnem imenu kot v izpeljankah *púngerški/púngertski* in *Púnger(t)čan* ima pred *r* stoječi *e* polglasniško fonološko vrednost, kar bi se moralo navesti v oglatem oklepaju.

Rádelca – lokalno za prebivalca tudi *Šentjúrčan* in *Rémšničan*: Manjka podatek o *e*-jevski oz. polglasniški fonološki vrednosti grafema *e* v besedi *Šentjúrčan*.

Rázgor (obč. Celje) – *-a* v *Rázgoru*: Ime se sklanja tudi s podaljšavo osnove: *Rárgorja* v *Rázgorju* in bi zato morala biti v leksikonu dvojica.

Répn – *na Répnem*, *répenski*, *Répenčan*: Domačini uporabljajo le predlog *v*, poleg prebivalskega imena *Répenčan* pa je v rabi – celo pogosteje – tudi *Repljàn*.

Ragáška Slátina – **rogaškoslátinski/slátinski*: Manjka pridevnik *rogaški*, ki je tako na tem področju kot v širšem slovenskem prostoru rabljen vsaj tako pogosto kot *slátinski*. Pridevnik *rogaški* se v posamestajeni vlogi med tamkajšnjim prebivalstvom uporablja tudi kot neuradna različica krajevnega imena, npr. »Zdravi se v Rogaški.«

Rogátec – *rogaški*, *Rogát(t)čan*: Manjka narečna, v kraju in njegovi okolici splošno rabljena različica pridevnika *rogački* (pri geslu *Donáčka Gôra* je v razdelku »lokalno tudi« pokrajinska različica krajevnega imena *Rogáčka Gôra* – naselje je le približno 4 kilometre oddaljeno od *Rogatca*).

Rôšnja/Róšnja – *róšenjski*, *Rôšenjčan/Róšenjčan*: Glede na dvojno kakovost naglašene samoglasnika tako v geslu kot v prebivalskem imenu bi morala biti dvojnost prisotna tudi v pridevniški izpeljanki, torej *rôšenjski/róšenjski* oz. **rôšenjski/róšenjski*.

Senožéti (obč. Ljubljana Moste-Polje) – *Senožéčan*: Pri prebivalskem imenu manjka različica s *t*-jem v oklepaju, tako kot je pri enako se glasečem krajevnom imenu iz občine Zagorje ob Savi: *Senožé(t)čan*, ali pa pri krajevnih imenih *Senožéte* iz občin Krško in Laško. Če leksikon navaja dvojnice s *t*-jem v oklepaju tudi pri zgolj možnih izpeljankah, npr. **Mo(t)čan* iz kr. i. *Mota*, bi kazalo

enako ravnati tudi pri obstoječih.

Slánce – na Sláncah: Prebivalci *Slanc* in bližnjih krajev uporabljajo vedno le predlog *v* (tako tudi v KLS III, 91).

Srédnja vás pri Šencúrju: Manjka podatek o *e*-jevski oz. polglasniški fonološki vrednosti grafema *e* v besedi *Šencur*.

*Stánečka vás/Stanéčka vás – *stanečkováški/*stáneški/*stanéški/stánečki/stanéčki*: Ker so »/p/ridevniki na -čki /.../ za knjižno rabo priznani samo v primerih, ko nastopa to obrazilo že v izhodiščni obliki imena, sicer so te tvorbe izrazito narečne« (SKI 1985: 7), bi pri tem geslu pridevniški različici *stánečki/stanéčki* morali biti zborno nevtralni (tako je npr. pri geslih *Donáčka Gôra, Norički Vfh, Viníčka vás* ipd.)²¹

*Stári Brég – *starobréški/bréški, Starobréščan*: Če je pridevnik iz dvodelne podstave le možen, je tako verjetno tudi prebivalsko ime.

Studénca – Studénc/Studénc v Studéncih/Studéncih, studénški/studénški, Studenčan: Če sta rodilniška in mestniška različica z ozkim *e* narečni, je narečen verjetno tudi pridevnik *studénški*.

Šencúr: Manjka podatek o *e*-jevski oz. polglasniški fonološki vrednosti grafema *e* (če navaja leksikon dvojno fonološko vrednost *e*-ja npr. pri *Šempasu* in *Šembidu*, naj bi tako bilo tudi pri *Šencurju*).

Šmarjéta in Šmarjéta pri Celju – Šmarjéčan: Pri prebivalskem imenu manjka različica s *t*-jem v oklepaju, torej *Šmarje(t)čan*.

Šmártno (več občin) – *šmártenski/šmárski, Šmárčan*: V večini primerov manjka besedotvorno pravilno tvorjena, čeprav v kraju samem neobstajajoča različica prebivalskega imena *Šmártenčan*, dodana je kot možna le dvakrat, iz krajevnih imen *Šmartno* v občini Nova Gorica in *Šmartno v Rožni dolini*.

Štôre – štôrski, Štórčan/Štórovčan: Manjka pridevniška različica *štórovski*, ki je v kraju samem živa, iz nje pa je izpeljana tudi prebivalskoimenska različica *Štórovčan*, ki je v leksikonu navedena.

Téharje – -a/-rij na Téharju/Téharjah: Prednost, ki so jo uredniki dali edninski obliki pred množinsko, ne ustreza dejanskemu stanju, kajti domačini in okoličani uporabljajo skoraj izključno množinsko.

Trnôvo/Trnóvo – v Trnôvem/Trnóvem (obč. Ljubljana Vič-Rudnik): Ker uporabljajo Trnovčani oba predloga, *v* in *na*, bi bila ustrežnejša rešitev *v/na Trnôvem/Trnóvem*.

*Ústje – *ústjjski/uščánski/úški*: Pridevniška izpeljanka *úški* je pravilno tvorjena iz krajevnoimenske podstave in je torej neupravičeno predstavljena kot narečna.

*Velíka Lášna – velikolášenski/lášenski [šəŋ], *Velíkolášenc/Lášenc [šəŋ]*: Če je prebivalsko ime iz dvodelne podstave le možno, je tak verjetno tudi zadevni pridevnik (tako je pri krajevnem imenu *Mála Lášna*).

Vrhé (obč. Celje): Med domačini in okoličani je uveljavljeno samo naglaševanje na prvem zlogu, s tem pa je tudi v mestniku končnica *-ih* in ne *-éh*; gre za poskus poknjizenja naglaševanja krajevnega imena, za kar pa se naše normativno jezikoslovje ne zavzema in če je naglas pri enako se glasečem krajevnem imenu v občini Slovenj Gradec lahko na prvem zlogu, ni razloga, da ne bi bilo tako tudi v obravnavanem primeru (v KLS III, 100, *Vrhe Vrhov*, vendar na *Vrhéh*).

Zabórst pri Šentvidu: Manjka podatek o *e*-jevski oz. polglasniški fonološki vrednosti grafema *e* v besedi *Šentvid*.

*Začrét – v Začrétu, začréški, *Začré(t)čan*: V kraju samem se naglašeni *e* govori kot odraz dolgega širokega *e*-ja, tj. [je], enako kot npr. v beseda [cjele] (=Celje), [tjeta] (=teta) ipd, zato bi moral biti naglašeni *e* širok, torej *Začrèt -éta* ali sistemsko poknjženo *Začrèt -éta*.²²

Za Kalvárijo: Manjka rodilniška oblika krajevnega imena, verjetno *Kalvárije*.

Zákl: Poleg na danes netvoren način tvorjenih izpeljank *záklenski* [ləŋ] in *Záklenc/Záklencan* [ləŋ] bi morala biti navedena tudi možna, regularno tvorjena pridevnik in prebivalsko ime: **zákelski* [kəl] in **Zákelc/*Zákelčan* [kəl].

Zálog pri Šempétru: Manjka naglasna dvojnica *Zálog pri Šempétru* – geslo *Šempeter v Savinjski dolini* je v leksikonu (s. 285) predstavljen v dveh različicah: z ozkim in širokim *e*.

²¹ O pravilnosti take odločitve je mogoče dvomiti.

²² F. RAMOVŠ, *Historična gramatika slovenskega jezika, VII*; Dialekti (Ljubljana, 1935), 161.

Zgornja Ščavnica – *zgornješčavnški/ščavnški, *Zgornješčavnčan/Ščavnčan: Obstoječima prebivalskima imenoma bi bilo potrebno dodati še različico Ščavnčan, z zvezdico ali brez nje, odvisno od stanja na terenu.

Zlatéce pri Šentjúrju – na/v Zlatéčah: Domačini in okoličani uporabljajo samo predlog *na*; manjka tudi lokalna različica krajevnega imena Sv. Rozálija, ki je bila po vojni iz ideoloških razlogov odpravljena, na terenu pa je še popolnoma živa (ime Zlatéce se dejansko nanaša le na zaselek 3 kmetij, pripadajočih sosednji vasi).

4 Tiskarske napake

Med slabosti obravnavanega leksikona je mogoče šteti tudi dokajšnje število tiskarskih napak. Le-teh je več kot sto, kar je za delo te vrste nedvomno preveč, zato bi ob morebitni ponovni izdaji kazalo korekturnemu pregledu posvetiti bistveno več strokovne pozornosti. Med tiskarskimi napakami gre najpogosteje za izpuščanje, npr. besed, roditeljskih in mestniških oblik, podatkov o izgovoru, naglasnih znamenj, zvezdic, vejice, vezaja, poševnice idr. Manj je zamenjav vrstnega reda delov geselskega članka ali črk, zapisov napačnih črk, napačnih naglasnih znamenj idr. Navajam nadrobnejši prikaz teh napak.

4.1 Manjkajoči deli sporočila

Pri Ločna je kazalka, ki usmerja k Novemu mestu, tam pa med navedenimi deli Novega mesta Ločne ni; pri geslu *Sotensko pri Šmarju* očitno manjka različica *sotenski*, ki jo nakazuje poševnica za pridevnikom *sotenski*. – Pri *Kal-Koritnica* manjka roditeljska oblika: *Koritnica -e*. – Pri *Branoslavci, Draženci, Grlinci* in *Reteče* manjkajo mestniške oblike v *Branoslavcih, Dražencih, Grlincih* oz. v ali na *Retečah, pri Jerneju pri Ločah* pa manjka mestniška različica z ozkim *e*-jem. – Možni ženski prebivalski imeni **Gorenjejelenčanka*/**Jelenčanka*; v geslu *Sela pri Štavberku* je izpuščen *r* za *t* (pravilno: *Sela pri Štravberku* – v popolni obliki je *Štravberk* naveden kot iztočnica na strani 295, pa tudi v KLS II, 538); v pridevniku *artmanški* iz gesla *Artmanja vas* manjka črka *j*, ki je del podstave (pravilno: *artmanjški*), manjka pa tudi v izpeljankah *gorenjekamenski* iz *Gorenje Kamenje* in *čuženski* iz *Čužnja vas* (pravilno: *gorenjekamenski* in *čuženjski*). – Pri *Bedenj, Dolenji/Gorenji Lazi, Lesce* ter *Mali/Veliki Kamen* manjkajo navedbe polglasniškega izgovora grafema *e* ob posameznih izkrajnoimenskih izpeljankah ali sklonskih oblikah krajevnih imen: *Bedanjčan, lazenski, *Dolenjelazec/Lazenc, *Gorenjelazenc/Lazenc, Lesec, *malokamenski/kamenski, *Malokamenčan/Kamenčan, *velikokamenski/kamenski, *Velikokamenčan/Kamenčan* (pri krajevnih imenih *Laze pri Boštanju, Laze pri Dramljah, Laze pri Gobniku, Laze pri Vačah* in *Laze v Tuhinju* podatek o polglasniški vrednosti *e*-ja ne manjka). – V slovarskih sestavkih *Rdeči Kal* (obč. Trebnje), *Topol* (obč. Cerknica) in *Vanganel* manjka podatek o ustničnosti izgovoru *l*-a ob izpeljankah **rdečekalski, Topolčan* in *Vanganelčan*. – Naglasna znamenja so izpuščena pri *Gorišnica* (v razdelku »lokalno tudi«), *Lepena* (preb.i. *Lepenčar*), *Ličenca* (preb. i. *Ličenčan*), *Plužna* (v razdelku »lokalno tudi«), *Ponova vas* (v mestniški obliki v *Ponóvi vasi/Ponóvi vasi* manjka naglasno znamenje nad odnosnico *vas*), *Sela pri Dobovi* (v roditeljski obliki *Sel*), *Spodnji Porčič* (nad prvim delom izpeljank iz dvodelne podstave **Spodnjeporčičan, *Spodnjeporčičanka, Šegova vas/Šegova vas* (ostrivec manjka nad odnosnico *vas* druge naglasne različice), *Šratovci* (v mestniški obliki). – Pogosteje kot druga znamenja manjkajo zvezdice, in sicer pri naslednjih iztočnicah: *Gornje Cerovo* (preb. i. *Görnjeceróvec*), *Kapelski Vrh* (preb. i. *Kapelskovrhóvec*), *Krsinji Vrh* (preb. i. *Krsinjeverhóvec*), *Ločki Vrh* (obč. Ptuj, preb. i. *Ločkovrhóvec*) – v vseh primerih manjka zvezdica le pri različici z ozkim *o*-jem, *Marija Reka* (preb. i. *Marijaréčan* – toda *Marijerečan* ter *marijereški* in *marijareški* zvezdico imajo), *Podcerkev* (različica s širokim *o*-jem zvezdico ima), *Spodnje* oz. *Zgornje Partinje* (očitno manjka zvezdica ob pridevniški izpeljanki iz dvodelne podstave *spodnjepartinjski* oz. *zgjornjepartinjski* – preb. i. *Spodnjepartinjčan* oz. *Zgjornjepartinjčan* zvezdico imata), *Spodnji* oz. *Zgornji Kamenščak* (očitno manjka zvezdica ob pridevniški izpeljanki iz dvodelne podstave *spodnjekamenščanski* oz. *zgjornjekamenščanski* – preb. i. *Spodnjekamenščanec* oz. *Zgjornjekamenščanec* zvezdico imata), *Vrh* (obč. Trebnje, preb. i. *Vrhovec* – brez zvezdice je le različica z ozkim *o*-jem), *Zgornje Vodale* (preb. i. *Zgjornjevódalčan* – pri različici

Zgórnejvodálčan zvezdica je), Zgornja Senarska (preb. i. Zgornjesenarčan oz. Spodnjesenarčan zvezdico ima, tudi pridevniški izpeljanki spodnjesenarski in zgornjesenarski), Županje Njive (preb. i. Županjenjivec, ob pridevniku županjenjivski zvezdica je). – Vežaj je neupravičeno opuščeno pri Dolnja Stara vas (pred roditeljsko končnico i), Dolga Njiva pri Šentlovrencu (v oglatem oklepaju za [šən]), Podkogelj (v oglatem oklepaju za [gəl]). – Poševnica je opuščena pri Andrejče (med različicama preb. i. Andrejčan in Andrejčar), Zala (obč. Cerknica, med različicama preb. i. Zalčan in Zalec), Bereča vas (med pridevniškima različica bereški in beretenski), ponovljena pa ni na začetku nove vrstice vsaj pri iztočnicah: Brezovec pri Rogatcu, Češnjice (obč. Sevnica), Gradac, Gradec (obč. Postojna), Gradnjašak, Hotemež, Klanec, Ključarovci pri Ljutomeru, Knežina, Lancova vas, Male Kompolje, Podboršt (obč. Grosuplje), Podkraj (obč. Ravne na Koroškem), Smokuč, Stegne, Strensko, Velika Račna, Velike Vrhe in Vučja Gomila. – Vežica manjka pri Berinjak (med mestniško obliko in pridevnikom) ter pri Verd med pridevnikom in prebivalskim imenom. – Kljukica je opuščena pri Rožanče (v roditeljski obliki), Zgornja Brežnica (pri preb. i. *Zgornjebrezniččan/Brezniččan – pri kr. i. Spodnja Brežnica kljukica na ustreznih mestih je) in Zgornja Vižinga (pri pridevniški izpeljanki iz dvobesedne podstave *zgornjevižinski).

4.2 Odvečni deli sporočila

Natisnjene so odvečne vrstice med *Pilštanj* in *Pince-Marof* (dve vrstici, ki sicer spadata k iztočnici *Pince-Marof*, sta odveč in sta natisnjeni tudi na pravem mestu). – Odveč je del besede: Na koncu prve vrstice pri geslu *Janževski Vrh* je prvi zlog možnega pridevnika *janževskovrški z zvezdico in deljajem, v naslednji vrstici pa je pridevnik še enkrat v celoti natisnjen. – Dodane so odvečne črke: Pri *Pogled* je v prebivalskem imenu *Podgledčan* prvi *d* odveč, pri *Slančji Vrh* je prav tako pri prebivalskem imenu *Slanjčan* odvečen *j* in enako drugi *j* v prebivalskem imenu *Vajbljenec* in *Vajbljenčica* iz lokalne različice *Vajblen* pri krajevnom imenu *Ajbelj*. – Dve naglasni znamenji namesto enega: Pri *Dolenji Podboršt* pri *Trebujem* sta nad prebivalskim imenom *Podbórs(1)ččan* ostrivec in krativec in pri geslu *Utik* nad prebivalskim imenom *Úttčan* dva ostrivca. – Odveč je vezaj: Pri *Bedenj* je odveč prvi vezaj v oglatem oklepaju, pri geslih *Golek* (2-krat) in *Golek pri Vinici* drugi vezaj v oglatem oklepaju, pri oglatem oklepaju drugi vezaj v oglatem oklepaju, pri *Naklo* (obč. Sežana) drugi vezaj v oglatem oklepaju pri prebivalskem imenu *Nakelc*, enako pri *Topolc* ([ȳc]) in *Veliki Kal* (obč. Novo mesto, [y] pri *Temnica* pa je tako ob geslu kot ob pridevniku in prebivalskem imenu odveč prvi vezaj v oglatem oklepaju. – Odvečna vežica: Pri *Andrejče* je odveč vežica med različicama prebivalskega imena (namesto poševnice), pri *Beč* pa med roditeljsko in mestniško obliko, prav tako pri lokalni različici gesla *Dravinjski Vrh* in pri geslu *Dedni Dol*. – Odvečna poševnica: Pri *Čadrg* je odveč poševnica med moško in žensko obliko prebivalskega imena, enako pri *Dolenja Žaga*, pri *Sotensko pri Šmarju* pa stoji namesto vežice med pridevnikom in prebivalskim imenom (ali pa manjkata pridevniška različica *sotenški* in vežica). – Odvečna zvezdica: Pri *Kostanj* je zvezdica dodana narečni različici pridevnika *kostavski*. – Odvečna kljukica: Pri *Stiška vas* je navedena narečna različica prebivalskega imena *Štičan* nam. *Štičan*.

4.3 Zamenjan vrstni red delov sporočila

Pri *Selšek* je zamenjano zaporedje podatkov o izgovoru in roditeljski končnici, pri *Dalnje Njive* in *Krajna vas* pa sta zamenjana grafema *n* in *j* (*Dalnjih Njiv* v *Dalnjih Njivah* nam. *Dalnjih Njiv* v *Dalnjih Njivah* oz. **Kranjčanka* nam. **Krajnčanka*). Pri iztočnici *Berkovski Prelogi* je na levem prilastku v mestniški obliki naglasno znamenje na prvem namesto na drugem zlogu (*na/v Bérkovskih Prélogih* nam. *na/v Berkóvskih Prélogih*), pridevnik *malinski* iz krajevnega imena *Maline pri Štrekljencu* pa bi očitno moral biti naglašen na prvem in ne na drugem zlogu (prvi zlog je naglašen tako v pridevniški različici *málinški* kot v celotni paradigmi gesla *Máline*, tj. v im., rod., mest., v prebivalskem imenu *Málinčan*, pa tudi v KLS II, 44, je pridevnik *málinški* naglašen na prvem zlogu).

4.4 Uporabljena napačna znamenja

Pri iztočnici *Dovško* je naglašeni samoglasnik različice prebivalskega imena opremljen s strešico namesto z ostrivcem (*Dôvščan*), pri krajevnem imenu *Ivan Dol* je naglašeni *o* prebivalskega imena naglašen s krativcem namesto z ostrivcem (*Ivandôlčan*); mestniška oblika *Bedenj* je opremljena z ostrivcem nad polglasnikom namesto s krativcem, medtem ko naj bi bil *e* v izpeljankah *predmejski* in *Predmejčan* iz krajevnega imena *Predmeja* pred istozložnim *j* dolg širok (*na Bédnju* oz. *pred-mêjski*, *Predmêjčan*). Pri *Vélike Žáblje* bi v razdelku »lokalno« očitno morala biti navedena pokrajinska različica *Velíke Žéblje* in ne *Velíke Žáblje*, sodeč po izpeljankah *žebeljski* in *Žebeljc*.

4.5 Drugo

Pri *Črmošnjice* je druga vrstica geselskega članka obrnjena na glavo, ob *Bôrje pri Mlínšah* pa je v razdelku »lokalno tudi« povsem enaka podoba krajevnega imena, kot je iztočnica sama (v KLS III, 451, je naglašeni *o* ozek, v mestniku pa je naglašena množinska končnica *-éh*).

Prebivalsko ime *Kamenčan* iz krajevnega imena *Mali Kamen* bi moralo imeti naglašen prvi zlog glede na naglas enako se glaseče prebivalskoimenske izpeljanke iz *Veliki Kamen* in glede na polglasniško fonološko vrednost geselskega *e*-ja, torej *Kámenčan*, ne *Kaménčan*.

Tudi v poglavjih o napačnih in neenotno izpeljanih rešitvah je nekaj takih, ki bi lahko bile posledica tiskarskih napak, npr. v krepkem tisku natisnjene naglasne dvojnice krajevnih imen, kot so *Globoko*, *Žepina*, *Žlebe*, napačna navedba pošte (ob krajevnih imenih *Nomenj* in *Parizlje*), odsotnost podatka o dvojničnem izgovoru *e*-ja v krajevnih imenih na *šen(t)*-, npr. *Podpeč pri Šentvidu* idr., ali npr. odvečna črka *j* v pridevniku *ocizeljski* iz krajevnega imena *Ocizla*, kar pa je bilo omenjeno že na drugih mestih.

SUMMARY

The paper speaks about numerous lexicographical weaknesses of the manual Slovene Place Names. These weaknesses are discussed in four chapters namely, Inconsistently Solved Problems, Dubious Solutions, Inappropriate Solutions and Defects, Misprints.

The first chapter points out the inconsistency with respect to the (otherwise unmarked) double quality of *e* before prevocalic *j* and of *o* before prevocalic *v*. Variant genitive forms in the dictionary entry are presented inconsistently, either by mentioning the genitive ending or the double morpheme ending (*Log -a*, *Brežec -žca*), or by repeating the entire entry (*Log Loga*, *Brežec Brežca*). The writing of vocalic *r* is inconsistent (*Smrje Smerij*, but *Brje Brij*), as are sonant groups in adjectives and derivations from inhabitant names (*postojnski*, *Postojnčan* form local name *Postojna*, but *trojenski*, *Trojenčan* from local name *Trojno*) inconsistently separated in writing. The variations of adjectives and inhabitant names are presented inconsistently, such that they are formed according to the rules of standard language and not representative of the forms actually found in the locales (e.g., *Saveljc* from the local name *Savlje Saveljčan* is added; alongside *Ježenc* from the local name *Ježica* the form **Ježičan* does not exist; to the adjective *tatinski* from the local name *Tatinec* **tatinški* is added; alongside *krasinski*, from the local name *Krasinec* the variant **krasinški* is impossible).

Expected, but not actually attested genitive and/or locative varieties of local names are sometimes added and sometimes not (*Hruškarje Hruškarij/Hruškarjev* na **Hruškarrjah/Hruškarjih*, but *Pevno -a* v *Pevnem*, but not also **Pevnega* and **v Pevnu*). Also the presentation of the local varieties and indices is very heterogeneous, the style evaluation, especially the derivation from local names, which are often complete identical—sometimes neutral, sometimes dialectal—is even less uniform.

Among the errors and defects there are mistakes in the presentation of postal district (*Nomenj, Parižlje*), grammatical number, the definite adjective form instead of the indefinite one, incorrect prepositions for expressing location, etc. The more than one hundred misprints discovered so far oblige the publisher to provide a more accurate review of the text, if they eventually publish the manual again.

Parafrazirane vsebine ključnih del tradicionalne literarne kulture so postale predmet raziskav zaradi njihove vloge pri oblikovanju in spreminjanju knjižnice, knjižničarstva in literarnega kanona. Parafraziranje je v knjižnicah postalo ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona. Te metode so v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona. Te metode so v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona.

1.2. Parafrazirani deli slovaropisne knjižnice

Knjižnica je v knjižnicah postala ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona. Te metode so v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona. Te metode so v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona.

Knjižnice so bile v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona. Te metode so v knjižnicah postale ena od glavnih metod za spreminjanje knjižnice in literarnega kanona.

Marta Juvan, Parafraza kot sredstvo za spreminjanje literarnega kanona. *Knjižnica*, Ljubljana, 1995. (V. Majdič, 1997) (Slovaropisne pasti in zagate priročnika Slovenska krajevna imena).